

PATVIRTINTA
VVG „Radviliškio lyderis” valdybos
2013 m. sausio mėn. 28 d.
posėdžio protokolu Nr. 04/28

**SPECIALIOSIOS TAISYKLĖS PAREIŠKĖJAMS, TEIKIANTIEMS VIETOS PROJEKTŲ
PARAIŠKAS PAGAL VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS
„GYVENIMO KOKYBĖS GERINIMAS RADVILIŠKIO RAJONO KAIMO VIETOVĖSE“
1 PRIORITETO „FIZINĖS IR SOCIALINĖS KAIMO INFRASTRUKTŪROS
GERINIMAS“ 1.1. PRIEMONĖ „KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA“**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Specialiosios taisyklės pareiškėjams, teikiantiems vietos projektų paraiškas pagal vietos plėtros strategiją (toliau – Taisyklės) skirtos pareiškėjams, teikiantiems vietos projektų paraiškas Vietos veiklos grupės „Radviliškio lyderis“ vietos plėtros strategijai (toliau – strategija) „Gyvenimo kokybės gerinimas Radviliškio rajono kaimo vietovėse“ įgyvendinti.

2. Taisyklės parengtos vadovaujantis Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „Leader metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 3D-578 (Žin., 2008, Nr. 126-4817; 2010, Nr.145-7465) (toliau – VPS administravimo taisyklės), Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 3D-153 (Žin., 2007, Nr. 41-1562; 2012, Nr. 19-830) (toliau – Programos administravimo taisyklės), Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ įgyvendinimo taisyklėmis (LEADER metodu), patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. 3D-6 (Žin., 2009, Nr. 3-57, 2009, Nr. 107-4504, 2010, Nr. 82-4356).

II. SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

3. Taisyklėse vartojami sutrumpinimai ir sąvokos:

Agentūra – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

Šiaulių TERPAS – Agentūros KPŽPD Šiaulių teritorinis paramos administravimo skyrius.

ES – Europos sąjunga.

EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai.

Programa – Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa.

Ministerija – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

VVG – vietos veiklos grupė (-ės).

Bendrosios išlaidos – atlyginimas inžinieriams, architektams, konsultantams ir ekspertams, konsultuojantiems techniniais, technologiniais, ekonominiais ir organizaciniais projekto paraiškos, verslo plano rengimo ir (arba) įgyvendinimo klausimais, kai tokios paslaugos nėra tęstinė ar periodinė veikla, susijusi su pareiškėjo įprastine veikla ir išlaidomis, taip pat statinio projekto rengimo (įskaitant ekspertizę, statinio statybos sklypo inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų trasų inžinerinių, geodezinių, topografinių tyrinėjimų dokumentų) išlaidos, nekilnojamojo daikto įregistravimo ar duomenų apie nekilnojamąjį daiktą, į kurį investuojama įgyvendinant vietos projektą, atnaujinimo Nekilnojamojo turto registre išlaidos, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų, statybos leidimo įsigijimo išlaidos, intelektinė veikla.

Didžiausiasis įkainis – įkainis, nustatytas vadovaujantis Didžiausių įkainių tinkamomis išlaidomis pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 3D-330 (Žin., 2007, Nr. 78-3158; 2008, Nr. 122-4638), pagal kurį apskaičiuojama didžiausia mokėtina paramos suma. Didžiausiasis įkainis nustatomas litais be pridėtinės vertės mokesčio.

Kaimo bendruomenė – kaimo vietovės gyventojai, siejami bendrų gyvenimo kaimynystėje poreikių ir interesų. Kaimo bendruomenė, siekianti gauti finansinę paramą, turi būti registruota Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 25-745) arba Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 68-1633; 2004, Nr. 25-752) nustatyta tvarka įsteigti bendruomeninę organizaciją, kurios paskirtis – per iniciatyvas įgyvendinti viešuosius interesus, susijusius su gyvenimu kaimynystėje.

Kaimo vietovė – kaimas, miestelis ar miestas, kurio gyvenamoji vietovė, kurios gyventojų skaičius neviršija šešių tūkstančių.

Lėšos vietos projektui įgyvendinti – pagal vietos projekto vykdymo sutartį vietos projektui įgyvendinti skiriamos lėšos iš paramos vietos plėtros strategijai įgyvendinti.

Neplaninė vietos projekto įgyvendinimo patikra vietoje – vietos plėtros strategijos vykdytojo nustatyta tvarka paskirtų atsakingų asmenų ir (arba) Agentūros atliekamas vietos

projekto paraiškos, vietos projekto vykdytojo mokėjimo prašymo, vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos duomenų ir dokumentų patikrinimas vietos projekto įgyvendinimo vietoje įtarus, kad pareiškėjo arba vietos projekto vykdytojo teikiama informacija yra netiksli, neišsami ar klaidinanti.

Parama vietos plėtros strategijai įgyvendinti (toliau – parama strategijai įgyvendinti) – EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, skirtos vietos plėtros strategijai įgyvendinti.

Paramos vietos plėtros strategijai įgyvendinti sutartis (toliau – paramos strategijai įgyvendinti sutartis) – paramos strategijai, įgyvendinamai pagal KPP krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, skyrimo sutartis.

Planinė vietos projekto įgyvendinimo patikra vietoje – vietos plėtros strategijos vykdytojo nustatyta tvarka paskirtų atsakingų asmenų ir (arba) Agentūros atliekamas vietos projekto paraiškos, vietos projekto vykdytojo mokėjimo prašymo, vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos duomenų ir dokumentų patikrinimas vietos projekto įgyvendinimo vietoje.

Verslo planas – vadovaujantis Verslo plano finansinei paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos III krypties „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonės reikalavimų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 13 d. įsakymu Nr. 3D-349 (Žin., 2007, Nr. 81-3345), parengtas dokumentas, kuriame techniškai, finansiškai, ekonomiškai ir socialiniu atžvilgiu pagrindžiami investavimo tikslai, nurodomos projektui įgyvendinti reikalingos lėšos ir terminai.

Vietos plėtros strategija (toliau – strategija) – dokumentas, kuriame pateikta VVG teritorijos socialinės ir ekonominės situacijos ir gyventojų poreikių analizė, VVG misija, kaimo vietovių plėtros vizija, prioritetai, tikslai, jų įgyvendinimo priemonės, veiklos sritys ir rekomenduojami veiksmai naudojant vietovės išteklius, viešąją paramą ir telkiant VVG, kaimo bendruomenių ir kitų kaimo gyventojų pastangas.

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis (toliau – strategijos įgyvendinimo laikotarpis) – laikotarpis nuo paraiškos įgyvendinti strategiją užregistravimo Agentūroje dienos iki paskutinio mokėjimo prašymo pateikimo Agentūrai dienos, bet ne vėliau kaip iki 2015 m. rugsėjo 1 d.

Vietos plėtros strategijos administravimo patikra vietoje (toliau – strategijos patikra vietoje) – Agentūros darbuotojų atliekamas fizinis ir administracinis vietos plėtros strategijos vykdytojo administravimo lėšų panaudojimo ir suderinamumo su Agentūrai pateiktais dokumentais patikrinimas strategijos įgyvendinimo vietoje.

Vietos plėtros strategijos vykdytojas (toliau – strategijos vykdytojas) – VVG, kuri, pateikusi paraišką įgyvendinti strategiją, gauna arba yra gavusi paramą strategijai įgyvendinti.

Vietos projektas – pareiškėjo vietos veiklos grupei teikiamas, strategiją atitinkantis verslo planas ir (arba) veiklos aprašas, kuriame nurodomi planuojamos veiklos tikslai, uždaviniai ir pagrindžiamos jiems įgyvendinti reikalingos išlaidos.

Vietos projekto paraiška – vietos plėtros strategijos vykdytojo parengtas dokumentas, kurį turi užpildyti ir strategijos vykdytojui pateikti pareiškėjas, siekiantis gauti lėšų vietos projektui įgyvendinti.

Vietos projekto vykdymo sutartis – lėšų vietos projektui, įgyvendinamam pagal vietos plėtros strategiją, skyrimo trišalė sutartis, kuria nustatomos lėšų šiam projektui įgyvendinti išmokėjimo ir vietos projekto vykdymo sąlygos. Vietos projekto vykdymo sutarties šalys – strategijos vykdytojas, vietos projekto vykdytojas ir Agentūra.

Vietos projekto vykdytojas – pareiškėjas, kuris pateikęs vietos projekto paraišką, gauna arba yra gavęs lėšų vietos projektui įgyvendinti.

VVG – ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio valdymo organas, turintis sprendimų priėmimo teisę, atstovauja įvairių VVG teritorijos gyventojų interesams, t. y. ne mažiau kaip 50 proc. valdymo organo narių sudaro, socialinių ir kitų partnerių, taip pat jų asociacijų atstovai, iki 25 proc. – verslo atstovai ir iki 25 proc. – vietos valdžios atstovai.

VVG teritorija – kaimo vietovė, kurios gyventojų skaičius yra nuo 5 tūkst. iki 150 tūkst., įskaitant mažus miestelius, taip pat miestus, kurių gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst. ir kurioje gyvenančių ir (arba) veikiančių asmenų interesams tenkinti įsteigta VVG.

4. Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos, sutrumpinimai apibrėžti KPP, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2001, Nr. 101-3597, 2010, Nr. 84-4401), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617), Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme (Žin., 1996, Nr. 82-1965; 2005, Nr. 84-3105), Lietuvos Respublikos žemės įstatyme (Žin., 1994, Nr. 34-620; 2004, Nr. 28-868), Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme (Žin., 2007, Nr. 80-3215), Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatyme (Žin., 2007, Nr. 77-3043), KPP administravimo taisyklėse, VPS administravimo taisyklėse.

III. PRIEMONĖS TIKSLAI BEI REMIAMOS IR NEREMIAMOS VEIKLOS SRITYS

5. Kviečiama teikti vietos projektų paraiškas pagal strategijos „Gyvenimo kokybės gerinimas Radviliškio rajono kaimo vietovėse“ 1 prioriteto 1.1 priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“, kuriai keliami šie tikslai:

5.1. bendrasis tikslas - išnaudoti vietovės stiprybes ir galimybes siekiant užtikrinti vieningą, kultūringą ir ekonomiškai patrauklią aplinką kaimo gyventojams taip pagerinant jų gyvenimo kokybę.

5.2. Strategijos uždaviniai siekiant tikslo:

5.2.1. spręsti VVG teritorijos kaimo gyventojų problemas;

5.2.2. išnaudoti vietovės stiprybes ir galimybes kuriant patrauklią aplinką;

5.2.3. ekonomiškai, efektyviai ir veiksmingai panaudoti gautą paramą.

5.3. veiklos tikslai:

5.3.1. sutvarkyti vietos viešąją infrastruktūrą;

5.3.2. pastatyti, rekonstruoti ar suremontuoti kaimo vietovių svarbius statinius;

5.3.3. sutvarkyti rekreacines teritorijas kaimo vietovėse.

6. Vietos projektai turi atitikti Priemonei keliamus bendruosius ir veiklos tikslus, bei strategijos uždavinius.

7. Pagal priemonę remiamos šios veiklos sritys:

7.1. viešosios infrastruktūros sutvarkymas ir (arba) sukūrimas:

7.1.1. viešųjų erdvių sutvarkymas, sukūrimas, kultūrinio kraštovaizdžio komponentų išsaugojimas ir atnaujinimas, privažiuojamųjų kelių, gyvenvietės ribose esančių vietinės reikšmės viešųjų gatvių ar jų atkarpų, priklausančių savivaldybei, ir (arba) prie viešosios paskirties ar kitų kaimo vietovei svarbių pastatų ir (arba) statinių, rekreacinių zonų – transporto priemonėms privažiuoti ir (ar) pastatyti skirtos infrastruktūros, nepatenkančios į kelio sąvoką, apibrėžtą Lietuvos respublikos kelių įstatyme (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 2002, Nr. 101-4492), sutvarkymas ir (arba) sukūrimas;

7.1.2. drenažo sistemų įrengimas ir (arba) atnaujinimas, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų įrengimas ir (arba) atnaujinimas;

7.1.3. vandens gerinimo, geležies šalinimo sistemų įrengimas ir (arba) atnaujinimas.

7.2. kaimo vietovei svarbių statinių statyba, rekonstravimas, remontas ir pritaikymas visuomenės poreikiams;

7.3. rekreacinės teritorijos infrastruktūros atnaujinimas pritaikant visuomenės poreikiams.

Pagal šią veiklos sritį remiama:

7.3.1. parkų sutvarkymas pritaikant visuomenės poreikiams;

7.3.2. vandens telkinių ir pakrančių sutvarkymas pritaikant visuomenės poreikiams;

7.3.3. poilsio, žaidimų aikštelių sutvarkymas ir įrengimas.

8. Pagal priemonę neremiama:

8.1. investicijos, remiamos iš kitų ES fondų ar bet kurios kitos nacionalinės programos (pvz.: hipodromų įrengimas ir plėtra, kempingų įrengimas ir kt.), investicijos, atliktos nesilaikant Programos Priemonės aprašyme nustatytų takoskyrų su kitomis ES finansavimo priemonėmis, investicijos, remiamos iš ES finansinės priemonės lėšų, žuvininkystės regionų plėtros strategijose numatyti įgyvendinti projektai ar jų dalys (etapai);

8.2. pagal kitas Programos priemones remiamos veiklos sritys, pvz., žemės ūkio vandentvarka, miškų infrastruktūros gerinimas (priėjimo prie miško žemės gerinimas, privačiuose miškuose įrengiant ar rekonstruojant miško kelius su žvyro dangą; miško sausinimo sistemų įrengimas ir rekonstrukcija vietovėse, nepriklausančiose „Natura 2000“ tinklui);

8.3. vietos projekte numatyta veikla ir investicijos, susijusios su:

8.3.1. magistralinių, krašto, rajoninių, vietinės reikšmės kelių, gatvių statyba, tvarkymu;

8.3.2. alkoholinių gėrimų gamyba;

8.3.3. tabako gaminių gamyba;

8.3.4. ginklų ir šaudmenų gamyba;

8.3.5. azartinių lošimų ir lažybų organizavimu;

8.3.6. didmenine prekyba, prekybos tinklų plėtra;

8.3.7. finansiniu tarpininkavimu, pagalbine finansinio tarpininkavimo veikla;

8.3.8. draudimo ir pensijų lėšų kaupimo veikla;

8.3.9. nekilnojamojo turto operacijomis;

8.3.10. teisinės veiklos organizavimu;

8.3.11. medžiokle ir su ja susijusiomis paslaugomis.

9. Strategijos finansavimo šaltiniai yra šie: paramos lėšos (EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšos), skirtos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007 – 2013 metų programos priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“. Parama skirta Lietuvos respublikos žemės ūkio ministro 2009 metų rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 3D-704.

IV. KVIETIMAS TEIKTI VIETOS PROJEKTŲ PARAIŠKAS

10. Kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbimas spausdinamas laikraštyje „Šiaulių kraštas“, VVG „Radviliškio lyderis“ tinklalapyje www.radviliskiovvg.lt ir Agentūros interneto tinklalapyje www.nma.lt. Vietos projektų paraiškos priimamos iki kvietime teikti vietos projektų paraiškas nurodytos paskutinės vietos projektų paraiškų pateikimo darbo dienos pabaigos.

V. VIETOS PROJEKTO PARAIŠKOS PILDYMAS, TEIKIMAS IR REGISTRAVIMAS

11. Vietos projekto paraiškos forma pateikiama šių Taisyklių 1 priede. Vietos projektų paraiškų formos skelbiamos Agentūros interneto tinklalapyje www.nma.lt ir strategijos vykdytojo tinklalapyje www.radviliskiovg.lt.

12. Pildant vietos projektų paraiškas, turi būti laikomasi Programos administravimo taisyklių bendrųjų ir šių principų:

12.1. pareiškėjai teikia vietos projektų paraiškas strategijos vykdytojui, atsižvelgdami į vietos projekto įgyvendinimo vietą ir strategijos vykdytojo teritoriją;

12.2. vietos projekto paraiška turi būti užpildyta, pateikiant išsamią ir teisingą informaciją.

13. Strategijos vykdytojo šiose taisyklėse pareiškėjams nurodyta, kokius dokumentus pareiškėjai turi pridėti prie užpildytos vietos projekto paraiškos. Pareiškėjas su vietos projekto paraiška ir privalomais pateikti dokumentais gali pateikti kitus papildomus dokumentus, kurie, jo manymu, gali būti svarbūs vertinant vietos projektą.

14. Vietos projektų paraiškas kartu su reikalaujamais priedais iš pareiškėjų priima ir registruoja strategijos vykdytojo paskirtas atsakingas asmuo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbime nurodytu (-ais) adresu (-ais).

15. Vietos projektų paraiškos gali būti įteiktos pareiškėjo asmeniškai (jei pareiškėjas yra juridinis asmuo, vietos projekto paraišką gali įteikti juridinio asmens vadovas arba jo įgaliotas asmuo (tokiu atveju išduodamas įgaliojimas patvirtinamas juridinio asmens vadovo parašu ir antspaudu (jei toks yra); jei pareiškėjas yra fizinis asmuo, vietos projekto paraišką gali įteikti jis pats arba jo įgaliotas asmuo (tokiu atveju išduodamas įgaliojimas patvirtinamas notaro). Kitais būdais (pvz., atsiųsta registruotu laišku faksu arba elektroniniu paštu arba įteiktos pašto kurjerio) arba kitais adresais pateiktos vietos projektų paraiškos turi būti nepriimamos.

16. Turi būti pateikiamas vietos projekto paraiškos originalas, kurio pirmajame puslapyje nurodoma ORIGINALAS, ir vietos projekto paraiškos elektronine versija. Kiekvienas bylos puslapis turi būti sunumeruotas.

17. Kiekvienas vietos projekto paraiškos ir pridedamų dokumentų originalo lapas turi būti patvirtintas pareiškėjo šia tvarka:

17.1. kai vietos projekto paraišką teikia fizinis asmuo – kiekvienas vietos projekto paraiškos ir pridedamų dokumentų originalo lapas turi būti pasirašytas pareiškėjo ar jo įgalioto asmens parašu;

17.2. kai vietos projekto paraišką teikia juridinis asmuo – kiekvienas vietos projekto paraiškos ir pridedamų dokumentų originalo lapas turi būti patvirtintas pareiškėjo parašu ir

antspaudu, o paskutinis vietos projekto paraiškos lapas pasirašytas pareiškėjo vadovo ar jo įgalioto asmens parašu ir antspaudu, jei pareiškėjas tokį privalo turėti;

17.3. jei pareiškėjas – juridinis asmuo neprivalo turėti antspaudo, kiekvienas vietos projekto paraiškos ir pridedamų dokumentų originalo lapas turi būti patvirtintas pareiškėjo vadovo ar jo įgalioto asmens parašu.

18. Gautą vietos projekto paraišką strategijos vykdytojas (VVG) privalo užregistruoti gautų vietos projektų paraiškų registracijos žurnale, nuroydamas gavimo datą, pareiškėjo pavadinimą ir (arba) įgalioto asmens vardą, pavardę, pareiškėjo adresą, vietos projekto paraiškos pateikimo būdą, vietos projekto paraišką užregistravusio strategijos vykdytojo (VVG) paskirto atsakingo asmens duomenis, ir suteikti vietos projekto paraiškai unikalų registracijos numerį.

19. Užregistravus vietos projekto paraišką turi būti sudaroma atskira kiekvieno vietos projekto byla.

20. Vietos projekto paraiškos originalo ir paramos paraiškos elektroninės versijos turinys privalo sutapti. Jeigu vietos projekto paraiškos originalo ir paramos paraiškos elektroninės versijos duomenys nesutampa, strategijos vykdytojas turi vadovautis vietos projekto paraiškos originalu.

21. Pareiškėjas, esant svarbioms aplinkybėms, papildomą informaciją, susijusią su vietos projektu, savo iniciatyva gali teikti ir po vietos projekto paraiškos pateikimo strategijos vykdytojui dienos, tačiau tik iki tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimo pradžios. Pateikiant papildomus dokumentus būtina raštu paaiškinti, dėl kokių priežasčių dokumentai nepateikti kartu su vietos projekto paraiška (pvz.: pateikiami finansiniai dokumentai, atlikta nekilnojamojo turto teisinė registracija, įvyko sandoris, kuris nenumatytas verslo plane, bet turintis įtakos ūkio subjekto ekonominiam gyvybingumui, kiti dokumentai, turintys įtakos ekonominiam gyvybingumui ar kitaip lemiantys tinkamumą paramai gauti ir pan.).

22. Numatytos investicijos ir prašoma paramos suma po vietos projekto paraiškos pateikimo iki sprendimo priėmimo skirti paramą gali būti keičiama pasikeitus teisės aktams, kuriais keičiamas paramos intensyvumas, tačiau didžiausia paramos suma vienam vietos projektui negali viršyti nustatytos sumos.

23. Visos vietos projektų paraiškos, gautos po kvietime teikti vietos projektų paraiškas nustatytos dienos ir valandos, atmetamos, išskyrus nenugalimos jėgos (*force majeure*) atvejus.

VI. LĖŠOS PRIEMONEI ĮGYVENDINTI IR PARAMOS PROJEKTUI DYDIS

24. Iš viso kvietimui teikti vietos projektų paraiškas skiriama Lt 1 050 572 Lt (vienas milijonas penkiasdešimt tūkstančių penki šimtai septyniasdešimt du litai) lėšų. Priemonės veiklos

sričiai „Viešosios infrastruktūros sutvarkymas ir (arba) sukūrimas“ skiriama 750 572 Lt (septyni šimtai penkiasdešimt tūkstančių penki šimtai septyniasdešimt du litai), Priemonės veiklos sričiai „Kaimo vietovei svarbių statinių statyba, rekonstravimas, remontas“ skiriama 120 000,00 Lt (vienas šimtas dvidešimt tūkstančių litų) ir Priemonės veiklos sričiai „Rekreacinės teritorijos infrastruktūros atnaujinimas pritaikant visuomenės poreikiams“ skiriama 180 000,00 Lt (viena šimtas aštuoniasdešimt tūkstančių litų).

25. Didžiausia paramos suma:

25.1. vienam vietos projektui pagal Priemonės veiklos sritį „Viešosios infrastruktūros sutvarkymas ir (arba) sukūrimas“ negali viršyti 75 057,20 Lt (septyniasdešimt penkių tūkstančių penkiasdešimt septynių litų ir 20 ct). Į šią sumą neįskaičiuojamas pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM), kuris finansuojamas pagal Taisyklių 49 punktą;

25.2. vienam vietos projektui pagal Priemonės veiklos sritį „Kaimo vietovei svarbių statinių statyba, rekonstravimas, remontas“ negali viršyti 120 000,00 Lt (vieno šimto dvidešimties tūkstančių litų). Į šią sumą neįskaičiuojamas pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM), kuris finansuojamas pagal Taisyklių 49 punktą;

25.3. vienam vietos projektui pagal Priemonės veiklos sritį „Rekreacinės teritorijos infrastruktūros atnaujinimas pritaikant visuomenės poreikiams“ negali viršyti 180 000,00 Lt (vieno šimto aštuoniasdešimties tūkstančių litų). Į šią sumą neįskaičiuojamas pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM), kuris finansuojamas pagal Taisyklių 49 punktą;

25.4. parama, turi būti skiriama nepažeidžiant valstybės pagalbos reikalavimų, vadovaujantis 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL 2006 L 379, p. 5).

26. Vietos projekto vertė (neįskaitant PVM) negali būti mažesnė nei 25 000,00 Lt (dvidešimt penki tūkstančiai litų).

27. Finansuojama iki 90 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, jeigu vietos projektas teikiamas pareiškėjo savarankiškai arba su partneriu (-iais) – juridiniu (-iais) asmeniu (-imis).

28. Tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų dalį, kurios nepadengia parama, vietos projekto vykdytojas ir (arba) partneris (-iai) turi finansuoti piniginiu įnašu ir (arba) prisidėti įnašu natūra Taisyklių 40, 51 punktuose nustatyta tvarka.

29. Jei pareiškėjas naudojami kredito įstaigų išduotais kreditais vietos projektui, kuriam prašoma paramos finansuoti, ir pareiškėjui teikiama valstybės pagalba, kompensuojant dalį kredito įstaigai sumokėtų palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio, didžiausia bendra paramos pagal šias Taisykles ir valstybės pagalbos lėšų suma ir intensyvumas vietos projektui ir jo tinkamomis

išlaidomis finansuoti negali viršyti šiose taisyklėse nustatytų dydžių. Tokiu atveju tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos šių taisyklių reikalavimus atitinkančios ir su vietos projekto įgyvendinimu susijusios išlaidos, patirtos po prašymo kompensuoti dalį palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio pateikimo dienos.

30. Jeigu vietos projekto įgyvendinimo metu vykdoma veikla, kuria vietos projekto vykdytojui ir (arba) partneriui (-iams) – ūkio subjektui (-ams) suteikiama *de minimis* pagalba, tokiu atveju:

30.1. Agentūra prieš suteikdama *de minimis* pagalbą Suteiktos valstybės pagalbos registre turi patikrinti, ar teikiama pagalba neviršys leidžiamo *de minimis* pagalbos dydžio, kaip nustatyta Komisijos reglamente Nr. 1998/2006. Vadovaujantis Komisijos reglamento Nr. 1998/2006 2 straipsnio nuostatomis bendra *de minimis* pagalbos, suteiktos vienam ūkio subjektui per trejus fiskalinius metus, suma turi neviršyti 690 560 Lt (šešių šimtų devyniasdešimt tūkstančių penkių šimtų šešiasdešimt litų). Ši riba taikoma neatsižvelgiant į *de minimis* pagalbos formą arba siekiamus tikslus ir į tai, ar valstybės narės skirta pagalba yra visa arba iš dalies finansuojama Bendrijos kilmės ištekliais. Laikotarpis nustatomas remiantis fiskaliniais metais, kuriuos naudoja atitinkamoje valstybėje narėje esanti įmonė;

30.2. *de minimis* pagalba neturėtų būti kaupiama su valstybės pagalba, skiriama toms pačioms reikalavimus atitinkančioms išlaidoms padengti, jeigu dėl tokio pagalbos kaupimo kiekvienu atveju atskirai nustatytas pagalbos intensyvumas viršytų bendrosios išimties reglamente arba Europos Komisijos priimtame sprendime nustatytą dydį;

30.3. Agentūra turi duomenis apie suteiktą *de minimis* pagalbą per 3 darbo dienas pateikti Suteiktos valstybės pagalbos registru, įsteigtam Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. 35 (Žin., 2005, Nr. 9-282);

30.4. Agentūra turi patikrinti, ar paslaugas gaunantis ūkio subjektas atitinka kitus Komisijos reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalyje išvardytus reikalavimus;

30.5. pareiškėjas, teikdamas vietos projekte nurodytas paslaugas, nurodo partneriui (ūkio subjektui), kad jam suteikiama *de minimis* pagalba.

VII. GALIMI PAREIŠKĖJAI IR PARTNERIAI IR JIEMS KELIAMO TINKAMUMO REIKALAVIMAI

31. Vietos projektų paraiškas gali teikti kaimo bendruomenė, savivaldybė, nevyriausybinės organizacijos ir kitas kaimo vietovėje įsteigtas ir (arba) joje veikiantis juridinis asmuo, išskyrus VVG.

32. Pareiškėjas gali teikti vietos projekto paraišką savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais).

33. Partneris (-iai) – viešasis (-ieji) ar privatus (-ūs) juridinis (-iai) asmuo (-ys) - finansuojantis (-ys) vietos projekto įgyvendinimą pinigineis lėšomis ir (arba) prisidedantis prie vietos projekto įgyvendinimo įnašu natūra, taisyklių 40, 51 punktuose nustatyta tvarka.

34. Pareiškėjas – savivaldybės administracija ir biudžetinė įstaiga vienu metu savarankiškai gali įgyvendinti kelis vietos projektus ir būti partneriu kituose vietos projektuose.

35. Tinkamumo reikalavimai pareiškėjui, taikomi visiems pareiškėjams, nurodytiems taisyklių 31 punkte:

35.1. pareiškėjas yra registruotas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. Pareiškėjas yra veikiantis strategijos vykdytojo (VVG) teritorijoje ne mažiau kaip vienerius metus iki paramos paraiškos pateikimo;

35.2. pareiškėjas yra įvykdęs su mokesčių mokėjimu ir, jei jis yra registruotas draudėju, su socialinio draudimo įnašų mokėjimu susijusius įsipareigojimus vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisės aktais. Ši nuostata netaikoma įstaigoms, kurių veikla finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžeto, ir atskirais atvejais, jeigu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pareiškėjui yra atidėti mokesčių arba socialinio draudimo įmokų mokėjimo terminai;

35.3. pareiškėjas tvarko buhalterinę apskaitą Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu (Žin., 2001, Nr. 99-3515) (išlyga taikoma Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansų ataskaitų sudarymo ir pateikimo ir politinių kampanijų dalyvių neatlygintinai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymu nr. 1K-372 (Žin., 2004, Nr. 171-6342), 2 punkte numatytiems atvejams);

35.4. pareiškėjas įsipareigoja be rašytinio strategijos vykdytojo (VVG) ir Agentūros sutikimo mažiausiai 5 (penkerius) metus nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo dienos nedaryti esminio projekte numatytos veiklos pakeitimo, kuris:

35.4.1. paveiktų jos pobūdį ir sąlygas arba suteiktų pernelyg didelio pranašumo privačiam ar viešajam juridiniam asmeniui;

35.4.2. įvyktų dėl paramos lėšomis įgyto turto nuosavybės pobūdžio pasikeitimo arba dėl gamybinės ar kitos projekte numatytos veiklos nutraukimo ar perkėlimo į kitą vietą;

35.5. pareiškėjas įsipareigoja atstovauti kaimo vietovės ir kaimo gyventojų viešiesiems poreikiams ir interesams;

35.6. pareiškėjas ir (arba) partneris įsipareigoja, jei yra draudimo paslaugų galimybių, apdrausti ilgalaikį turtą, kuriam įsigyti ar sukurti bus panaudotos paramos lėšos, ne trumpesniam

kaip penkerių metų laikotarpiui nuo paramos sutarties pasirašymo dienos: vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiui – didžiausiu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų, o įgyvendinus vietos projektą – likutine verte, atsižvelgiant į atitinkamos rūšies turto naudojimo laiką ir taikomas turto nusidėvėjimo normas.

36. Tinkamumo reikalavimai partneriui (-iams), jei vietos projektas įgyvendinamas kartu su partneriu (-iais):

36.1. partneris (-iai) turi atitikti taisyklių 35.2 punkte nustatytus reikalavimus.

VIII. NETINKAMI PAREIŠKĖJAI IR PARTNERIAI

37. Pareiškėjas ar partneris laikomas netinkamu paramai gauti, jeigu:

37.1. neatitinka šių Taisyklių 35–36 punktų nuostatų;

37.2. pareiškėjas ir (arba) partneris (-iai) vietos projekto paraiškoje, pridedamuose arba pagal paklausimą pateiktuose dokumentuose pateikė neteisingą informaciją, kuri turi esminės įtakos sprendimui dėl paramos skyrimo priimti;

37.3. pareiškėjui ir (arba) partneriui yra iškelta byla dėl bankroto ir (arba) jis yra likviduojamas;

37.4. yra priimtas galutinis sprendimas dėl:

37.4.1. pareiškėjo ir (arba) partnerio (-ių) kitos sutarties dėl paramos skyrimo iš ES ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų pažeidimo;

37.4.2. paramos mokėjimo pareiškėjui ir (arba) partneriui (-iams) nutraukimo dėl padaryto pažeidimo;

37.4.3. pareiškėjo ir (arba) partnerio (-ių) įvykdytos nusikalstamos veikos ar administracinio teisės pažeidimo, susijusio (-ios) su parama;

37.5. pareiškėjas ir (arba) partneris (-iai), siekdamas (-i) palankaus sprendimo, bandė daryti įtaką strategijos vykdytojui, vietos projekto vertinimą atliekantiems asmenims, vietos projektų atrankos komitetui, sprendimą dėl paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti skyrimo priimančiam strategijos vykdytojo (VVG) valdymo organui vietos projekto paraiškų vertinimo, atrankos proceso metu arba Agentūrai sprendimo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti tvirtinimo metu;

37.6. pareiškėjas ir (arba) partneris (-iai) dėl subjektyvių priežasčių nevykdė ankstesnio projekto verslo ar veiklos plane užsibrėžtų tikslų ir priežiūros rodiklių (jis netenka teisės kreiptis paramos pagal investicines priemones iki tol, kol bus pašalinti veiklos trūkumai);

38. Pareiškėjas ir projekto partneris (-iai) neturi teisės pretenduoti į paramą:

38.1. vienerius metus 37.4.1 ir 37.4.2 punktuose nurodytais atvejais;

38.2. dvejus metus 37.4.3 punkte nurodytu atveju.

IX. PARTNERIO (-IŲ) DALYVAVIMAS ĮGYVENDINANT VIETOS PROJEKTĄ, BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS

39. Partnerio (-ių) dalyvavimas įgyvendinant vietos projektą galimas tais atvejais, kai jis yra būtinas ir pagrįstas vietos projekto paraiškoje, nurodytos partnerio (-ių) pasirinkimo priežastys.

40. Galimi partnerio (-ių) prisidėjimo prie vietos projekto įgyvendinimo piniginiu įnašu ir įnašu natūra būdai:

40.1. partneris (-iai) – juridinis (-iai) asmuo (-enys) – prie vietos projekto įgyvendinimo gali prisidėti nuosavu piniginiu įnašu ir (arba) įnašu natūra – savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu.

41. Tarp pareiškėjo ir partnerio (-ių) turi būti sudaryta (-tos) vietos projekto įgyvendinimo bendradarbiavimo sutartis (-ys) (toliau – bendradarbiavimo sutartis), (Taisyklių 3 priedas).

42. Asmuo, dalyvaujantis kaip partneris įgyvendinant vietos projektą, tuo pat metu turi teisę teikti savarankišką paramos paraišką.

X. VIETOS PROJEKTO TINKAMUMO REIKALAVIMAI

43. Vietos projekto tinkamumo reikalavimai yra šie:

43.1. vietos projektas atitinka Priemonės tikslus, kaip nurodyt šių taisyklių 5 punkte;

43.2. vietos projektas nepažeidžia ES horizontaliųjų sričių: darnaus vystymo, lygių galimybių, regioninės plėtros, informacinės visuomenės;

43.3. vietos projekte pagrįsta, kad bus užtikrintas vietos projekto tęstinumas;

43.4. vietos projekto įgyvendinimo vieta yra kaimo vietovė ar miestas iki 6000 gyventojų, išskyrus savivaldybių centrus ir taisyklių 43.4.1 nurodytus atvejus:

43.4.1. kai vietos projekto įgyvendinimo vieta yra valstybei nuosavybės teise priklausančioje žemėje, vietos projekto vykdytojas kartu su paraiška pateikia valstybinės žemės patikėtinio sprendimą leisti įgyvendinti vietos projektą, pažymą apie valstybinės žemės priskyrimą neprivatizuotinai žemei, planinę medžiagą, kurioje būtų pažymėta projekto įgyvendinimo teritorija, ir dokumentą, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu. Dokumentas, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu, gali būti nepateikiamas tik tuo atveju, jeigu įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto valstybiniame žemės

sklype. Valstybinės žemės patikėtinio sprendimas leisti įgyvendinti vietos projektą pateikiamas tuo atveju, kai įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto;

43.5. Vietos projekto, susijusio su taisyklių 7.1.2 ir 7.1.3 punktuose nustatyta remiama veikla, įgyvendinama vieta yra kaimo vietovė iki 500 gyventojų;

43.6. vietos projekto įgyvendinimo vieta gali apimti kelias kaimo vietas;

43.7. vietos projektas yra viešojo pobūdžio (ne pelno), teikia visuomeninę naudą, tenkina viešuosius poreikius. Viešojo pobūdžio vietos projektu laikomas toks vietos projektas, iš kurio vietos projekto vykdytojas nesiekia gauti pelno, arba gaunamas pelnas investuojamas į vietos projekto veiklos plėtrą, tęstinumą, o tiesioginiai naudos gavėjai yra kaimo vietovėje veikiantys ir (arba) gyvenantys asmenys (pelno siekiantys vietos projektai neremiami);

43.8. vietos projektas atitinka Ministerijos patvirtintą vietos plėtros strategiją;

43.9. Regiono plėtros taryba patvirtina, kad vietos projekte numatytos investicijos nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos Europos regioninės plėtros fondo lėšomis (taikoma, kai pareiškėjas – savivaldybė);

43.10. vietos projektas suderintas su savivaldybės, kurios teritorijoje jis planuojamas įgyvendinti, planais. Pateikiamas savivaldybės administracijos raštas, kuriame nurodyta, kad savivaldybė, kurios teritorijoje numatoma įgyvendinti vietos projektą, nenumato atlikti vietos projekte numatytų investicijų iš kitų ES fondų ar Nacionalinio biudžeto lėšų į objektą, į kurį planuoja investuoti vietos projekto vykdytojas (taikoma visiems, išskyrus savivaldybės teikiamiems vietos projektams ir vietos projektams, kurie teikiami su partnerio savivaldybe);

43.11. jeigu vietos projektas teikiamas kartu su keliais partneriais, kurių teisinis statusas skiriasi, vietos projekte numatytos investicijų į skirtingo teisinio statuso partnerių turtą dalys turi būti aiškiai atskirtos, o paramos lyginamoji dalis apskaičiuojama atsižvelgiant į kiekvieno partnerio teisinį statusą, vadovaujantis šių taisyklių 27 punktu;

43.12. vietos projekte pagrįsta, kad vietos projekto rezultatai turės pridėtinės vertės (vietos projekto paraiškoje paaiškinta, kokį naują produktą ar paslaugą sukurs vietos projektas VVG teritorijos mastu arba kaip jis kiekybiškai ir (arba) kokybiškai pakeis esamus produktus arba paslaugas);

43.13. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentas patvirtina, kad numatomas įgyvendinti vietos projektas, susijęs su statyba ir (arba) infrastruktūros įrengimu, sutvarkymu atitinka aplinkosaugos reikalavimus;

43.14. jeigu vietos projekte numatyti statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstrukcija, statinio remontas ar statinio nugriovimas) ir (arba) infrastruktūros projekto

įgyvendinimo vietoje kūrimo darbai, pateikiami šie dokumentai (dokumentai, nurodyti šių taisyklių 43.14.1 ir 43.14.2 punktuose turi būti pateikti ne vėliau kaip su pirmuoju mokėjimo prašymu):

43.14.1. numatytiems statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstrukcija, statinio kapitalinis remontas) ir (arba) infrastruktūros kūrimo darbams, vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-708 (Žin., 2005, Nr. 4-80; 2010, Nr. 158-8069), nuostatomis, parengtas statinio statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto techninis projektas (statinio projekto bendroji, sklypo sutvarkymo (sklypo plano), architektūros, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalys) ir išduotas statybą leidžiantis dokumentas (tuo atveju, jei statinio projektas pradėtas rengti iki 2010 m. spalio 1 d. – statinio techninis projektas (statinio projekto bendroji, architektūros, technologijos, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo ir sklypo plano dalys) ir statybos leidimas), strategijos vykdytojui pateikiami kartu su paramos paraiška arba, negavus statybą leidžiančio dokumento iki paramos paraiškos pateikimo, vėliausiai su pirmuoju mokėjimo prašymu. Jei projekte numatyta nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas kultūros paveldo objekto ar saugojamoje teritorijoje, kartu su paramos paraiška arba vėliausiai su pirmuoju mokėjimo prašymu pareiškėjas turi pateikti Lietuvos Respublikos statybos įstatyme (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2001, Nr. 101-3597) ir susijusiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka atsakingų institucijų suderintą supaprastintą statybos ar rekonstrukcijos projektą, arba kapitalinio remonto aprašą (tuo atveju, jei nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statybos kultūros paveldo objekto ar saugomoje teritorijoje dokumentai pradėti rengti iki 2010 m. spalio 1 d., turi būti pateiktas supaprastintas statinio projektas). Jei projekte numatyta nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas nebus vykdomi kultūros paveldo objekto ar saugojamoje teritorijoje, kartu su paramos paraiška pareiškėjas turi pateikti kitus bendruosius projektinius dokumentus. Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis, parengta vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 701 (Žin., 2004, Nr. 50-1675), nuostatomis, į statinio techninį projektą įtraukiama tik tuo atveju, jei tai yra privaloma vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“ ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis;

43.14.2. jei nėra galimybės šių taisyklių 43.14.1 punkte nurodytų dokumentų pateikti kartu su paramos paraiška, paramos paraiškos pateikimo momentu turi būti pateiktas projektinis pasiūlymas (brėžinys, aiškinamasis raštas) su statybos išlaidų vertės skaičiavimu (tuo atveju, jei statinio projektas pradėtas rengti iki 2010 m. spalio 1 d., pateikiamas statinio projektavimo sąlygų

sąvadas, parengtas vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.07:2002 „Statinio projektavimo sąlygų sąvadas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 215 (Žin., 2002, Nr. 54-2153), nuostatomis, statinio brėžinys, aiškinamasis raštas ir sprendinius pagrindžiantys skaičiavimai. Jei pareiškėjas šių taisyklių 43.14.1 punkte išvardytus dokumentus teikia su paramos paraiška, šiame taisyklių punkte išvardytų dokumentų atskirai pateikti nereikia;

43.14.3. jei, nustatant investicijų vertę, nesivadovaujama statinių didžiausiais įkainiais, nurodytais Tinkamų finansuoti išlaidų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės didžiausiųjų įkainių nustatymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 3D-330 (Žin., 2007, Nr. 78-3158; 2008, Nr. 122-4638; 2009, Nr. 125-5414), statinių techniniuose projektuose numatytoms investicijoms pagrįsti turi būti pateikta statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis (projektinės sąmatos), kuri turi būti patvirtinta atestuoto tai veiklos sričiai statinio projekto dalies vadovo parašu;

43.14.4. jei vietos projekte numatyta naujo statinio statyba, statinio rekonstrukcija, statinio kapitalinis remontas, tačiau jiems ir (ar) jų sudėtinėms dalims paramos neprašoma, Taisyklių 43.14.1 – 43.14.3 punktuose nurodyti reikalavimai netaikomi;

43.14.5. jei vietos projekte numatyta nauja statyba (statinių modernizavimas), pateikiama patvirtinta numatomų atlikti modernizavimo darbų sąmata ir (kai taikoma) statybą leidžiantis dokumentas (statybą leidžiantis dokumentas gali būti pateikimas ne vėliau kaip su pirmuoju mokėjimo prašymu);

43.15. jeigu vietos projekte numatoma naujų statinių statyba, pagrindžiama, kad vietos projekto įgyvendinimo vietoje nėra senų rekonstruotinių, remontuotinių pastatų, pritaikytinų vietos projekto tikslams pasiekti;

43.16. nekilnojamasis turtas, į kurį planuojama investuoti įgyvendinant vietos projektą, pareiškėjo ar vietos projekto partnerio (-ių), jei vietos projektas įgyvendinamas kartu su partneriu (-iais), valdomas teisėtais pagrindais šia tvarka:

43.16.1. nekilnojamasis turtas priklauso pareiškėjui ir (arba) partneriui (-iams) nuosavybės teise arba yra pareiškėjo ir (arba) partnerio (-ių) valdomas kitais teisėtais pagrindais 43.16.2 punkte nustatyta tvarka;

43.16.2. jeigu planuojama investuoti į ne nuosavybės teise, o kitais teisėtais pagrindais valdomą nekilnojamąjį turtą, pareiškėjas ir (arba) partneris (-iai) su nekilnojamojo turto savininku sudaro valdymo teisėtumo pagrindimo sutartį, kuri registruojama Nekilnojamojo turto registre ir kurios galiojimo terminas ne trumpesnis kaip 5 (penkeri) metai, jei vietos projektus teikia kaimo bendruomenės ir savivaldybės, arba 10 (dešimt) metų, jei vietos projektus teikia kiti juridiniai

asmenys (pradedama skaičiuoti nuo planuojamos vietos projekto įgyvendinimo pabaigos), nekilnojamojo turto valdytojo sutikimą;

43.16.3. jeigu planuojama investuoti į valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą – žemę, pareiškėjas su paraiška turi pateikti valstybinės žemės patikėtinio sprendimą leisti pareiškėjui įgyvendinti projektą, pažymą apie valstybinės žemės priskyrimą neprivatizuotinai žemei, planinę medžiagą, kurioje būtų pažymėta projekto įgyvendinimo teritorija, ir dokumentą, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu. Dokumentas, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu, gali būti nepateikiamas tik tuo atveju, jeigu įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto valstybiniame žemės sklype ir atvejais, nurodytais statybos techninio reglamento STR 1.07.01:2010 „Statybą leidžiantys dokumentai“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. D1-826 (Žin., 2010, Nr. [116-5944](#)), 7 priede. Valstybinės žemės patikėtinio sprendimas leisti pareiškėjui įgyvendinti vietos projektą pateikiamas tuo atveju, kai įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto;

43.16.4. jeigu planuojama investuoti į valstybinį nekilnojamąjį turtą – statinius, kurie valdomi valstybinio turto valdytojo, pateikti valstybinio turto valdytojo sutikimą įgyvendinti vietos projektą, o dokumentus, įrodančius valstybinio nekilnojamojo turto valdymo teisėtumą, pareiškėjas turi pateikti iki (arba) su pirmuoju mokėjimo prašymu;

43.17. kai vietos projektas:

43.17.1 susijęs su Taisyklių 7.1.2 punkte nurodyta veikla (vandentvarka), o vietos projekto įgyvendinimo vieta yra patikėjimo ar panaudos teise valdomoje valstybės nuosavybės esančioje žemėje (išlyga taikoma žemės sklypams, kurie pagal Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 40 straipsnio 2 dalį neformuojami), pareiškėjas pateikia valstybinio nekilnojamojo turto valdytojo sutikimą drenažo sistemoms įrengti ir (arba) atnaujinti, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemoms įrengti ir (arba) atnaujinti, vandens gerinimo, geležies šalinimo sistemoms įrengti ir (arba) atnaujinti. Kai pareiškėjas numato rekonstruoti valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius, jis pateikia savivaldybės administracijos pažymą, patvirtinančią šių statinių valdymo faktą. Bendrojo naudojimo vandentvarkos sistemų vamzdynų (drenažo rinktuvų, sausintuvų, vandentiekio, nuotekų) ir jų priklausinių įrengimas ar atnaujinimas gyventojų žemėje gali būti atliekamas jiems sutikus.

43.17.2. įgyvendinamas valstybei nuosavybės teise priklausančioje žemėje, vietos projekto vykdytojas kartu su paraiška pateikia valstybinės žemės patikėtinio sprendimą leisti įgyvendinti vietos projektą, pažymą apie valstybinės žemės paskyrimą neprivatizuotinai žemei, planinę medžiagą, kurioje būtų pažymėta projekto įgyvendinimo teritorija, ir dokumentą, kurio pagrindu

pareiškėjas naudojami valstybinės žemės sklypu. Dokumentas, kurio pagrindu pareiškėjas naudojami valstybinės žemės sklypu, gali būti nepateikiamas tik tuo atveju, jeigu įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto valstybiniame žemės sklype. Valstybinės žemės patikėtinio sprendimas leisti įgyvendinti vietos projektą pateikiamas tuo atveju, kai įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto. Kai vietos projekto vykdytojas numato rekonstruoti valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius, jis pateikia savivaldybės administracijos pažymą, patvirtinančią šių statinių teisėto valdymo faktą. Kai vietos projekto vykdytojas numato įrengti ir (arba) atnaujinti bendro naudojimo vandentvarkos sistemų vamzdynus (drenažo rinktuvų, sausintuvų, vandentiekio, nuotekų) ir jų priklausinius gyventojų (privačioje) žemėje, jis pateikia savininkų sutikimą;

43.17.3. pagal kurį numatyta vykdyti 7.1.2-7.1.3 punktuose nurodyta veikla (vandentvarka), išskyrus tuos atvejus, kai projektas, skirtas drenažo sistemoms įrengti, atnaujinti, yra suderintas su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, pateikiant jos išduotą pažymą, kad jis nėra numatytas įgyvendinti ES Sanglaudos fondo lėšomis;

43.18. jeigu vietos projekte numatyta kultūros paveldo objektų tvarkyba, objektas turi būti įtrauktas į Kultūros vertybių registrą;

43.19. vietos projekto įgyvendinimo trukmė negali viršyti 36 mėnesių. Vietos projektai, kurie pateikti 2013 metais ir kuriems skiriama parama, turi būti įgyvendinti iki 2014 metų lapkričio 10 d.

43.20. vietos projekte numatytos investicijos nebuvo, nėra ir nebus finansuojamas kitų ES fondų lėšomis.

XI. TINKAMOS IR NETINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS IR JŲ NUSTATYMO TVARKA

44. Vietos projekto paraiškoje gali būti numatytos visos išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su vietos projekto įgyvendinimu, tačiau paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamomis finansuoti pripažįstamos vietos projekto išlaidos ir neviršijančios numatyto paramos dydžio ir lyginamosios dalies.

45. Tinkamomis vietos projektui finansuoti pripažįstamos išlaidos:

45.1. būtinos vietos projektui įgyvendinti ir numatytos vietos projekto vykdymo sutartyje;

45.2. padarytos įgyvendinant vietos projektą, bet ne anksčiau kaip sprendimo skirti paramą įgyvendinti vietos projektą priėmimo datą (išskyrus šių taisyklių 30.3 punkte nustatytas išlaidas);

45.3. bendrosios išlaidos, patirtos ne anksčiau kaip prieš dvejus metus iki paramos paraiškos pateikimo datas. Tačiau, jei parama vietos projektui neskiriama arba išlaidos patirtos nesilaikant šių taisyklių XVII skyriuje numatytų pirkimo procedūrų, išlaidos nefinansuojamos;

45.4. faktiškai padarytos, užregistruotos vietos projekto vykdytojo apskaitoje ir pagrįstos išlaidų pagrindimo ir apmokėjimo įrodymo dokumentų originalais arba oficialiai patvirtintomis kopijomis;

45.5. patirtos prekėms, paslaugoms, darbams pirkti vadovaujantis taisyklių XVII skyriuje nurodyta pirkimo tvarka;

45.6. padarytos naujoms, nenaudotoms, Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktų nustatytais reikalavimus atitinkančioms prekėms įsigyti.

46. Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos:

46.1. darbų ir paslaugų, susijusių su konkrečių, vietos projekte numatytų veiklų įgyvendinimu ir investicijomis, pirkimo;

46.2. naujų statybinių ir kitų medžiagų įsigijimo išlaidos, jei statyba, rekonstrukcija ar remontas atliekamas ūkio būdu;

46.3. naujos įrangos, įrenginių, technikos, mechanizmų, baldų, kitos įrangos, kompiuterinės įrangos ir programų, kitos elektroninės, skaitmeninės technikos įsigijimo išlaidos;

46.4. kitų prekių, tiesiogiai susijusių su projekto įgyvendinimu, įsigijimo išlaidos;

46.5. įrangos, įrenginių, technikos, mechanizmų nuomos išlaidos, jei statyba, rekonstrukcija ar remontas atliekamas ūkio būdu;

46.6. daugiamečių augalų įsigijimo išlaidos;

46.7. bendrosios išlaidos – atlyginimas inžinieriams, architektams, konsultantams ir ekspertams, konsultuojantiems techniniais, technologiniais, ekonominiais ir organizaciniais projekto rengimo ir (arba) įgyvendinimo klausimais, kai tokios paslaugos nėra tęstinė ar periodinė veikla, susijusi su pareiškėjo įprastine veikla ir išlaidomis, taip pat statinio projekto rengimo (įskaitant ekspertizę, statinio statybos sklypo inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų trasų inžinerinių, geodezinių, topografinių tyrinėjimų dokumentų) išlaidos, nekilnojamojo daikto įregistravimo ar duomenų apie nekilnojamąjį daiktą, į kurį investuojama įgyvendinant vietos projektą, atnaujinimo Nekilnojamojo turto registre išlaidos, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų, statybos leidimo įsigijimo išlaidos, intelektinė veikla. Šios išlaidos gali sudaryti ne daugiau kaip 15 proc. tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų. Ne daugiau kaip 10 proc. tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų gali būti skirta konsultuotis dėl vietos projekto parengimo ir (arba) vietos projekto įgyvendinimo;

46.8. informavimo ir viešinimo priemonių, nurodytų šių taisyklių XXVI skyriuje susijusių su įgyvendinamu projektu, pirkimo išlaidos.

47. Tinkamos finansuoti išlaidos turi būti aiškiai išvardytos pagal išlaidų kategorijas, o ne pateikiamos bendra suma. Pareiškėjas rengdamas vietos projekto sąmatą, išlaidas, atitinkančias vietos projektų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijas, privalo aiškiai išvardyti pagal išlaidų kategorijas, o ne pateikti bendra suma.

48. Netinkamos finansuoti vietos projektų išlaidos yra:

48.1. vietos projekto išlaidos, neatitinkančios šių Taisyklių 29 ir 45-47 punktų nuostatų, nenumatytos projekte, nesusijusios su projektu ir remiama veikla;

48.2. trumpalaikis turtas (trumpalaikio turto apibrėžtis pateikiama Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr. 110-3992) 13 straipsnio 4 dalyje), įgytas vietos projekto vykdytojo vietos projekto įgyvendinimo metu vietos projektui įgyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos projekto vykdytojo numatyta mažiausia ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto įgyvendinimo metu. Vietos projekto vykdytojas, siekdamas, kad trumpalaikis turtas būtų pripažįstamas tinkamomis finansuoti išlaidomis, jį turi panaudoti vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu;

48.3. išlaidos ar jų dalys, padarytos perkant prekes, darbus ar paslaugas ir nesilaikant šių taisyklių pareiškėjams XVII skyriuje nurodytos pirkimų tvarkos;

48.4. bendrųjų išlaidų dalis, viršijanti 15 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų; bendrųjų išlaidų dalis, skirta konsultuotis dėl vietos projekto parengimo ir (arba) vietos projekto įgyvendinimo, viršijanti 10 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų;

48.5. gyvūnai, vienmečiai augalai;

48.6. žemės pirkimo ir (arba) nuomos, ir (arba) kito nekilnojamojo turto pirkimo ir (arba) nuomos išlaidos;

48.7. banko mokesčiai už sąskaitos atidarymą ir tvarkymą, banko operacijų išlaidos;

48.8. išlaidos, susijusios su ilgalaikio turto draudimo paslaugomis;

48.9. naujo statinio statybos, statinio rekonstrukcijos ar statinio remonto darbai, kai statyba atliekama ūkio būdu;

49. PVM, kurį vietos projekto vykdytojas (išskyrus vietos projektų vykdytojus, nurodytus šių taisyklių 50 punkte) pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą (Žin., 2002, Nr. [35-1271](#)) turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM vietos projekto vykdytojas į atskaitą neįtraukė), visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.

50. Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybės ar savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 2 straipsnio 38 dalyje, PVM yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Tokiu atveju PVM nuo apmokestinamosios prekių ir (ar) paslaugų, už kurias mokama iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą neturi ar negalėtų turėti galimybės įtraukti į PVM atskaitą, yra apmokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų. Dėl teisės aktų pasikeitimų, turinčių įtakos PVM sumai, gali būti perskaičiuojama ir keičiama paraiškose arba paramos sutartyje nurodyta PVM suma.

XII. ĮNAŠAS NATŪRA IR JO PRIPAŽINIMAS TINKAMU INDĖLIU VIETOS PROJEKTUI ĮGYVENDINTI

51. Vietos projekto vykdytojas ir (arba) partneris (-iai) – juridinis (-iai) asmuo (-enys) įgyvendindamas arba prisidėdamas (-i) prie viešojo pobūdžio (ne pelno) projekto įgyvendinimo gali prisidėti įnašu natūra. Įnašas natūra laikomas tinkamu vietos projekto vykdytojo arba partnerio (-ių) nuosavu indėliu, kai tai yra:

51.1. nemokamas savanoriškas darbas, kurio vertė nustatyta atsižvelgiant į išdirbtą laiką ir valandinę atlygio vertę ir kuris atliktas projekto įgyvendinimo laikotarpiu nepažeidžiant šių taisyklių 52-54 punktuose nustatytų procedūrų. Nemokamas savanoriškas darbas reiškia, kad fizinis asmuo tam tikrą valandų skaičių skiria darbui, susijusiam su projekto įgyvendinimu, ir tam sugaištas laikas yra prilyginamas tam tikrai piniginei vertei. Nemokamo savanoriško darbo valandinio atlygio vidutinė vertė per mėnesį negali viršyti vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčių dydžio (paskutinio ketvirčio iki paraiškos pateikimo datos vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis pagal duomenis, pateikiamus Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės interneto svetainėje www.stat.gov.lt/lt);

51.2. nekilnojamasis turtas, skirtas projektui įgyvendinti, nuosavybės teise priklausantis vietos projekto vykdytojui ir (arba) partneriui (-iams) (išlyga taikoma tik valstybinei žemei, t. y. tuo atveju, kai vietos projektas yra numatytas įgyvendinti valstybinėje žemėje, pareiškėjas ir (arba) vietos projekto partneris turi pateikti valstybinės žemės valdymo teisėtumo įrodymo dokumentų kopijas). Kai projekto veiklos planuojamos vykdyti valstybės nuosavybės teise valdomosiose teritorijose, turi būti pateikti dokumentai, įrodantys, kad suteikta projekto reikmėms žemė yra valstybinė ir nėra priskirta turtui, į kurį bus atkuriamos nuosavybės teisės.

52. Įnašo natūra vertė gali sudaryti iki 10 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų. Įnašo natūra – nekilnojamojo turto vertė (litalis) nustatoma ir tinkamumas vertinamas paraiškos vertinimo metu. Jeigu nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelės duomenimis

(nemokamo savanoriško darbo atveju) arba VĮ Registro centro Nekilnojamojo turto registro ar nepriklausomo eksperto, atlikusio nekilnojamojo turto vertinimą, išvados duomenimis (nekilnojamojo turto atveju) (nekilnojamojo turto vertės nustatymo duomenys turi būti ne senesni kaip vienerių metų (skaičiuojama nuo paraiškos pateikimo dienos) įnašas natūra sudaro daugiau kaip 10 proc. tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, įnašu natūra (kaip tinkamu nuosavu indėliu) pripažįstama (įskaitoma) 10 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.

53. Likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki vietos projekto vykdytojo ir (arba) partnerio (-ių) – juridinio (-ių) asmens (-ų) – nemokamų savanoriškų darbų atlikimo pradžios (išskyrus darbus, susijusius su intelektine veikla), vietos projekto vykdytojas privalo raštu informuoti strategijos vykdytoją (VVG) apie tai, kokie darbai bus atliekami, kuriuo laikotarpiu (nurodyti konkrečiai dieną (-as), valandą (-as), kurioje vietoje, kas juos atliks). Tuo atveju, jeigu nemokamas savanoriškas darbas yra susijęs su intelektine veikla, vietos projekto vykdytojas pateikia informaciją strategijos vykdytojui (VVG) apie darbų, susijusių su intelektine veikla, pobūdį, įvardija, kas šiuos darbus atliks ir koks bus šių darbų produktas. Strategijos vykdytojas (VVG) atlieka nemokamų savanoriškų darbų atlikimo vietoje patikrą (netaikoma darbams, susijusiems su intelektine veikla).

54. Vietos projekto vykdytojas informaciją apie atliktą nemokamą savanorišką darbą turi užrašyti nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje (nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelės forma pateikiama šių Taisyklių 4 priede), kurioje turi būti aiškiai nurodoma:

- 54.1. strategijos vykdytojo (VVG), kuriam pateiktas vietos projektas, pavadinimas;
- 54.2. vietos projekto vykdytojo pavadinimas;
- 54.3. vietos projekto vykdytojo registracijos numeris;
- 54.4. vietos projekto pavadinimas ir numeris;
- 54.5. vietos projekto įgyvendinimo vieta ir laikotarpis;
- 54.6. nemokamai dirbusio (-ių) fizinio (-ių) asmens (-ų) vardas (-ai), pavardė (-ės);
- 54.7. informacija apie projekte atlikto nemokamo darbo pobūdį ir sukurtą produktą;
- 54.8. vietos projekte atlikto nemokamo darbo trukmė (konkrečiai nurodant dieną (-as), kurią (-iomis) buvo atliekamas savanoriškas nemokamas darbas, trukmę valandomis);
- 54.9. vietos projekte atlikto nemokamo darbo vertė litais;
- 54.10. vietos projekte nemokamus savanoriškus darbus atlikusio (-ių) fizinio (-ių) asmens (-ų) parašas (-ai);
- 54.11. vietos projekto vykdytojo vadovo arba jo įgalioto asmens vardas, pavardė, parašas ir data;
- 54.12. vietos projekto partnerio (-ių) pavadinimas (-ai) (taikoma tuo atveju, kai vietos projekto partneris (-iai) prie vietos projekto prisideda įnašu natūra – nemokamu savanorišku darbu);

54.13. kita, vietos projekto vykdytojo nustatyta informacija.

55. Vietos projekto vykdytojas nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę turi išsiųsti arba įteikti strategijos vykdytojui (VVG).

56. Strategijos vykdytojas (VVG), gavęs nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę, turi nemokamą savanorišką darbą įvertinti ir priimti vieną iš taisyklių 57 punkte nurodytų sprendimų dėl nemokamo savanoriško darbo pripažinimo tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu ir raštu informuoti apie savo sprendimą vietos projekto vykdytoją ir Agentūrą.

57. Įvertinęs vietos projekto vykdytojo pateiktą nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę, strategijos vykdytojas (VVG) gali priimti vieną iš šių sprendimų:

57.1. pripažinti nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje nurodytą vertę litais tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu;

57.2. paprašyti vietos projekto vykdytojo pateikti papildomą informaciją per nustatytą terminą ir (arba) atlikti vietos projekto patikrą vietoje;

57.3. atmesti, išdėstydamas atmetimo motyvus. Strategijos vykdytojas (VVG) gali nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje nurodytos vertės litais nepripažinti tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu tik tuo atveju, jeigu vietos projekto vykdytojas nesilaiko nemokamam savanoriškam darbui nustatytų reikalavimų. Strategijos vykdytojas (VVG) per 10 darbo dienų nuo tokio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoja vietos projekto vykdytoją, nuroydamas tokio sprendimo motyvus.

58. Strategijos vykdytojas (VVG), patikrinęs nemokamų savanoriškų darbų atlikimo faktą ir įsitikinęs, kad savanoriškas darbas atliktas taip, kaip numatyta vietos projekte, parengia dvi pažymas dėl vietos projekto vykdytojo įnašo natūra pripažinimo tinkamu nuosavu indėliu. Pažymos originalą saugo strategijos vykdytojas, o kopiją saugo vietos projekto vykdytojas (vietos projekto vykdytojas pažymą, kad savanoriškas darbas atliktas taip, kaip numatyta vietos projekte, pateikia kartu su mokėjimo prašymu).

59. Agentūra vietos projekto vykdytojui negali išmokėti galutinės lėšų vietos projektui įgyvendinti sumos tol, kol strategijos vykdytojas (VVG) nepriima sprendimo dėl vietos projekto vykdytojo įnašo natūra pripažinimo tinkamu nuosavu indėliu.

60. Tinkamas finansuoti vietos projekto išlaidas Agentūra vietos projekto vykdytojui apmoka taip, kad, baigus įgyvendinti vietos projektą, vietos projekto vykdytojo įnašui natūra prilyginamos išlaidos nebūtų kompensuotos iš lėšų, skirtų vietos projektui įgyvendinti.

XIII. VIETOS PROJEKTO PARAIŠKOS PILDYMAS, PRIDEDAMI DOKUMENTAI IR TEIKIMAS

61. Vietos projektų paraiškos pildomos lietuvių kalba. Kita kalba užpildytos vietos projektų paraiškos nepriimamos.

62. Pareiškėjas, teikdamas vietos projekto paraišką, turi įsitikinti, kad vietos projekto paraiška yra tinkamai sukomplektuota, yra pridėti visi privalomi dokumentai.

63. Vietos projekto paraiška ir jos priedai turi būti pateikiami spausdintine forma (surinkti kompiuteriu). Ranka užpildytos vietos projektų paraiškos ir jų priedai nepriimami. Pateikiamos vietos projektų paraiškos ir jos priedų originalas ir kopija turi būti įsegti į atskirus segtuvus.

64. Prie užpildytos vietos projekto paraiškos pareiškėjai privalo pridėti šiuos dokumentus jų originalus arba nuorašus, patvirtintus teisės aktų nustatyta tvarka:

64.1. pareiškėjo registravimo pažymėjimą;

64.2. partnerio (-ių), kai vietos projekto paraiška teikiama kartu su partneriu (-jais), registravimo pažymėjimą (-us);

64.3. pareiškėjo ir partnerio (-ių), kai vietos projekto paraiška teikiama kartu su partneriu (-iais), steigimo dokumentų, t. y. įstatų (nuostatų ir (arba) statuto) kopija (netaikoma savivaldybių administracijoms ir vietos projekto partneriui – valstybinio nekilnojamojo turto valdytojui), jeigu pareiškėjas ar partneris neturi tokių dokumentų, turi būti pateiktos steigimo sandorį patvirtinančių dokumentų arba bendrųjų nuostatų, arba kitų steigimo faktą įrodančių dokumentų, kuriuos įstatams prilygina Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Žin., 2000, Nr. 74-2262; 2009, Nr. 93-3965) kopijos;

64.4. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pažymą apie pareiškėjo ir partnerio (-ių), kai vietos projekto paraiška teikiama kartu su partneriu (-iais), atsiskaitymą su Lietuvos Respublikos valstybės biudžetu (netaikoma įstaigoms, kurių veikla finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžeto, ir atskirais atvejais, jeigu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pareiškėjui yra atidėti mokesčio arba socialinio draudimo įmokų mokėjimo terminai). Pažyma turi būti išduota ne anksčiau kaip prieš 15 (penkiolika) darbo dienų iki vietos projekto paraiškos pateikimo strategijos vykdytojui dienos;

64.5. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pažymą apie pareiškėjo ir partnerio, jei vietos projektas įgyvendinamas kartu su partneriu (-iais) (netaikoma įstaigoms, kurių veikla finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžeto, ir atskirais atvejais, jeigu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pareiškėjui yra atidėti mokesčio arba socialinio draudimo įmokų mokėjimo

terminai), atsiskaitymą su Valstybinio socialinio draudimo fondu. Pažyma turi būti išduota ne anksčiau kaip prieš 15 (penkiolika) darbo dienų iki vietos projekto paraiškos pateikimo strategijos vykdytojui dienos;

64.6. Valstybinio turto patikėtinio sutikimą įgyvendinti vietos projektą, investuojant į valstybinį nekilnojamąjį turtą – statinius, o dokumentus, įrodančius valstybinio nekilnojamojo turto valdymo teisėtumą, pareiškėjas turi pateikti iki (arba) su pirmuoju mokėjimo prašymu;

64.7. Kai vietos projektas įgyvendinamas valstybinėje žemėje, pareiškėjas pateikia (taikoma, kai projekto įgyvendinimo metu investuojama į valstybei nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą – žemę, statinius – ir kartu su paramos paraiška nepateikiami dokumentai, nurodyti 64.12. punkte) valstybinės žemės patikėtinio sprendimą leisti įgyvendinti vietos projektą, pažymą apie valstybinės žemės priskirimą neprivatizuotinai žemei, planinę medžiagą, kurioje būtų pažymėta projekto įgyvendinimo teritoriją ir dokumentą, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu. Dokumentas kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu gali būti nepateikiamas tik tuo atveju, jeigu įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto valstybiniame žemės sklype. Valstybinės žemės patikėtinio sprendimas leisti įgyvendinti vietos projektą pateikiamas tuo atveju, kai įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto;

64.8. Kai numatoma rekonstruoti valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius, pateikiama savivaldybės administracijos pažyma, patvirtinanti šių statinių teisėto valdymo faktą;

64.9. Kai numatoma įrengti ir (arba) atnaujinti bendro naudojimo vandentvarkos sistemų vamzdynus (drenažo rinktuvų, sausintuvų, vandentiekio, nuotekų) ir jų priklausinius gyventojų (privačioje) žemėje, pateikiami privačių žemės sklypų, kuriuose numatomi vykdyti darbai, savininkų sutikimai;

64.10. pareiškėjo ir partnerio finansinės atskaitomybės dokumentus už praėjusius ir ataskaitinius finansinius metus (naujai įregistruoti juridiniai asmenys teikia ūkinės veiklos pradžios balansą). Šis reikalavimas netaikomas įstaigoms, kurių veikla finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžeto, ir atskirais atvejais, jeigu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pareiškėjui ir (arba) partneriui yra atidėti mokesčių arba socialinio draudimo įmokų mokėjimo terminai, ūkininkams;

64.11. prekių, darbų ar paslaugų teikėjų komercinius pasiūlymus arba kitus dokumentus, pagrindžiančius numatytą išlaidų vertę. Komercinis pasiūlymas parenkamas pareiškėjo nuožiūra, siekiant nustatyti galimų išlaidų vertę. Pareiškėjas strategijos vykdytojui (VVG) prie vietos projekto paraiškos turi pateikti vieną pasirinktą komercinį pasiūlymą. Pareiškėjas, pateikęs vietos projekto

paraišką strategijos vykdytojui (VVG) ar pasirašęs vietos projekto vykdymo sutartį su strategijos vykdytoju (VVG), prekių, darbų ar paslaugų pirkimus privalės organizuoti, vadovaudamasis taisyklių pareiškėjams XVII skyriuje nustatyta tvarka;

64.12. pareiškėjo ir partnerio (-jų), kai vietos projekto paraiška teikiama kartu su partneriu (-iais), nekilnojamojo turto, į kurį planuojama investuoti įgyvendinant vietos projektą, nuosavybės arba kitais pagrindais valdomo nekilnojamojo turto teisėtumą įrodančius dokumentus (nekilnojamojo turto vertės nustatymo duomenys turi būti ne senesni kaip vienerių metų (skaičiuojama nuo paraiškos pateikimo dienos) (šie dokumentai gali būti pateikti ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo prašymo pateikimo strategijos vykdytojui (VVG) dienos, neįskaitant avansinio mokėjimo prašymo):

64.12.1. jeigu nekilnojamąjį turtą, į kurį planuojama investuoti vietos projekto įgyvendinimo metu, pareiškėjas arba partneris (-iai) valdo nuosavybės teise, pateikiama VĮ Registro centro išduota pažyma, patvirtinanti nekilnojamojo turto valdymo nuosavybės teise faktą;

64.12.2. turtą valdant, naudojantis juo nuomos, panaudos ar kitais pagrindais, pateikiama rašytinė nuomos, panaudos ar kitos sutarties kopija (sutarties galiojimo terminas turi būti ne trumpesnis kaip 5 (penkeri) metai – kaimo bendruomenių ir savivaldybių teikiamų vietos projektų atveju, arba 10 (dešimt) metų – kitų juridinių asmenų teikiamų vietos projektų atveju (pradedamos skaičiuoti nuo planuojamos vietos projekto įgyvendinimo pabaigos); VĮ Registro centro išduota pažyma apie nuomos, panaudos ar kitos sutarties registravimą Nekilnojamojo turto registre ir asmens, kuriam nekilnojamasis turtas priklauso nuosavybės teise, sutikimas, kad būtų atliekami su nekilnojamuoju turtu susiję ir vietos projekte numatyti darbai;

64.12.3. jeigu pareiškėjas arba partneris (-iai) – viešasis (-ieji) juridinis (-iai) asmuo (-enys), nekilnojamąjį turtą – valstybinę žemę, į kurią planuojama investuoti, valdo pasitikėjimo teise, ši teisė jam turi būti suteikta ne trumpesniai nei 5 metų laikotarpiui, pradedant skaičiuoti nuo numatomos vietos projekto įgyvendinimo pabaigos, o patikėjimo teise valdomo turto vertė turi būti nustatoma vadovaujantis VĮ Registro centro Nekilnojamojo turto registro duomenimis (nekilnojamojo turto vertės nustatymo duomenys turi būti ne senesni kaip vienerių metų skaičiuojama nuo paraiškos pateikimo dienos) arba nepriklausomo turto vertintojo, atlikusio nekilnojamojo turto vertinimą, išvada;

64.13. dokumentus, patvirtinančius pareiškėjo ir (arba) partnerio (-ių) galimybes apmokėti vietos projekto dalį (pavyzdžiui, banko sąskaitos išrašą, paskolos sutartį, garantinį banko raštą, savivaldybės raštą dėl vietos projekto finansavimo iš dalies, partnerio (-ių), kai vietos projekto paraiška teikiama kartu su partneriu (-iais), garantinį raštą, kuriame patvirtinama, kad partneris prisidės prie vietos projekto pinigėmis iš lėšomis kt.) (netaikoma, kai pareiškėjas ir (arba) partneris

(-iai) prie vietos projekto įgyvendinimo planuoja prisidėti tik įnašu natūra – nemokamu savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu);

64.14. bendradarbiavimo sutartį (-tis), kai vietos projekto paraiška teikiama kartu su partneriu (-iais);

64.15. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Regiono aplinkos apsaugos departamento išduotą pažymą apie numatomo įgyvendinti vietos projekto, susijusio su statyba ir (arba) infrastruktūros įrengimu, atitiktį aplinkosaugos reikalavimams (jei taikoma);

64.16. jeigu vietos projekte numatyt statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio remontas ar statinio nugriovimas) ir arba infrastruktūros projekto įgyvendinimo vietoje kūrimo darbai, pateikiami šie dokumentai:

64.16.1. numatytiems statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio kapitalinis remontas) ir (arba) infrastruktūros kūrimo darbams, vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-708 (Žin., 2005, Nr. [4-80](#); 2010, Nr. [115-5902](#)), nuostatomis, parengtas statinio statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto techninis projektas (statinio projekto, bendroji, sklypo sutvarkymo (sklypo plano), architektūros, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalys) ir išduotas statybą leidžiantis dokumentas (tuo atveju, jei statinio projektas pradėtas rengti iki 2010 m. spalio 1 d. – statinio techninis projektas (statinio projekto bendroji, architektūros, technologijos, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo ir sklypo plano dalys), parengtas vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.07:2002 „Statinio projektavimo sąlygų sąvadas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 215 (Žin., 2002, Nr. [54-2153](#)), nuostatomis, ir statybos leidimas), pateikiami kartu su paramos paraiška, arba, negavus statybą leidžiančio dokumento iki paramos paraiškos pateikimo, vėliausiai su pirmuoju mokėjimo prašymu. Jei projekte numatyta nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas kultūros paveldo objekto ar saugojamoje teritorijoje, kartu su paramos paraiška arba vėliausiai su pirmuoju mokėjimo prašymu pareiškėjas turi pateikti Lietuvos Respublikos statybos įstatyme (Žin., 1996, Nr. [32-788](#); 2001, Nr. [101-3597](#)) ir susijusiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka atsakingų institucijų suderintą supaprastintą statybos ar rekonstravimo projektą arba kapitalinio remonto aprašą (tuo atveju, jei nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statybos kultūros paveldo objekto ar saugomoje teritorijoje dokumentai pradėti rengti iki 2010 m. spalio 1 d., turi būti pateiktas supaprastintas statinio projektas). Jei projekte numatyta nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas nebus vykdomi kultūros paveldo objekto ar saugojamoje teritorijoje, kartu su paramos paraiška pareiškėjas turi pateikti kitus bendruosius

projektinius dokumentus. Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis, parengta vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 701 (Žin., 2004, Nr. [50-1675](#)), nuostatomis, į statinio techninį projektą įtraukiama tik tuo atveju, jei tai yra privaloma vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“ ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis;

64.16.2. jei nėra galimybės šių taisyklių 64.16.1 punkte nurodytų dokumentų pateikti kartu su paramos paraiška, paramos paraiškos pateikimo momentu turi būti pateiktas projektinis pasiūlymas (brėžinys, aiškinamasis raštas) su statybos išlaidų vertės skaičiavimu (tuo atveju, jei statinio projektas pradėtas rengti iki 2010 m. spalio 1 d., pateikiamas statinio projektavimo sąlygų sąvadas, statinio brėžinys, aiškinamasis raštas ir sprendinius pagrindžiantys skaičiavimai). Jei pareiškėjas šių taisyklių 64.16.1 punkte išvardytus dokumentus teikia su paramos paraiška, šiame taisyklių punkte išvardytų dokumentų atskirai pateikti nereikia;

64.16.3. jei, nustatant investicijų vertę, nesivadovaujama statinių didžiausiais įkainiais, nurodytais Tinkamų finansuoti išlaidų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės didžiausiųjų įkainių nustatymo metodikoje, statinių techniniuose projektuose numatytoms investicijoms pagrįsti turi būti pateikta statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis (projektinės sąmatos), kuri turi būti patvirtinta atestuoto tai veiklos sričiai statinio projekto dalies vadovo parašu;

64.17. jei vietos projekte numatyta naujo statinio statyba, statinio rekonstrukcija, statinio kapitalinis remontas, tačiau jiems ir (ar) jų sudėtinėms dalims paramos neprašoma, Taisyklių 64.16.1-64.16.3 punktuose nurodyti reikalavimai netaikomi;

64.18. jei vietos projekte numatyta nauja statyba (statinių modernizavimas), pateikiama patvirtinta modernizavimo darbų atlikimo sąmata ir (kai taikoma) statybą leidžiantis dokumentas (statybą leidžiantis dokumentas gali būti pateikiamas ne vėliau kaip su pirmuoju mokėjimo prašymu);

64.19. Savivaldybės administracijos raštą, kuriame nurodyta, kad savivaldybė, kurios teritorijoje numatoma įgyvendinti vietos projektą, nenumato atlikti vietos projekte numatytų investicijų iš kitų ES fondų ar Nacionalinio biudžeto lėšų į objektą, į kurį planuoja investuoti vietos projekto vykdytojas (taikoma projektams, kuriuose numatomos investicijos į nekilnojamąjį turtą ir kurie teikiami be partnerio savivaldybės);

64.20. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos raštas, kuriame patvirtinama, kad vietos projektas nebuvo, nėra ir nebus finansuojamas Europos sanglaudos fondo lėšomis. (Taikoma vietos projektams, susijusiems su geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų įrengimu kaimo vietovėse, kuriose gyvena mažiau kaip 500 gyventojų);

64.21. Regiono plėtros tarybos išduotą pažymą, patvirtinančią, kad projektas nebuvo, nėra ir nebus finansuojamas Europos regioninės plėtros fondo lėšomis (taikoma, kai pareiškėjas – savivaldybė).

XIV. VIETOS PROJEKTO PIRMUMO KRITERIJAI

65. Vietos projektų paraiškų pirmumo vertinimas atliekamas tada, kai bendra pareiškėjų prašomų lėšų suma viršija kvietimo teikti vietos projektų paraiškas planuojamą pagal Priemonę skirti lėšų sumą;

66. Vietos projektų pirmumo kriterijai yra šie:

66.1. pareiškėjas – kaimo bendruomenė;

66.2. pareiškėjas – Radviliškio rajono savivaldybės administracija;

66.3. projekto problemos aktualumas pagrįstas gyventojų poreikių ir situacijos tyrimo rezultatais (bendruomenės visuotinio susirinkimo protokolai, įvykdyta apklausa ir kt.);

66.4. projektas skatina socialinių paslaugų plėtrą ir mažina socialinę atskirtį kaime;

66.5. projektas stiprina kaimo socialinius ryšius, įskaitant bendradarbiavimą tarp skirtingo amžiaus kartų atstovų.

67. Atlikdami vietos projekto pirmumo vertinimą, vietos projektų paraiškų vertintojai pildo vietos projekto pirmumo vertinimo lentelę (Vidaus tvarkos aprašo 8 priedas).

XV. SPRENDIMAS DĖL LĖŠŲ VIETOS PROJEKTAMS ĮGYVENDINTI SKYRIMO

68. Sprendimą dėl paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti ir PVM sumos, kuri pagal šių Taisyklių 50 punktą apmokama iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų, skyrimo priima strategijos vykdytojo valdymo organas, turintis sprendimų priėmimo teisę. Šis sprendimas įsigalioja, kai Agentūra direktoriaus įsakymu jį patvirtina.

69. Strategijos vykdytojas apie įsigaliojusį – Agentūros patvirtintą – sprendimą skirti paramos lėšas vietos projektui įgyvendinti ir PVM sumą, kuri pagal šių Taisyklių 50 punktą apmokama iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų, turi el. paštu, paštu ar kitu būdu informuoti pareiškėją, kai jis gauna Agentūros sprendimą patvirtinti strategijos vykdytojo priimtą sprendimą skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti.

70. Jei strategijos vykdytojas, strategijos vykdytojo valdymo organo projektų atrankos posėdžio metu nusprendžia neskirti lėšų vietos projektui įgyvendinti, strategijos vykdytojas per 5 (penkias) darbo dienas po to, kai pasirašoma vietos projektų atrankos posėdžio protokolo

nutariamoji dalis, tokiam pareiškėjui išsiunčia informacinį raštą, kuriame nurodo vietos projekto atmetimo priežastis ir priimto sprendimo apskundimo tvarką.

71. Informacija apie priimtus ir įsigaliojusius – Agentūros patvirtintus – sprendimus skirti paramos lėšas vietos projektams įgyvendinti ir PVM suma, kuri pagal šių Taisyklių 50 punktą apmokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų, skelbiama Agentūros interneto tinklalapyje www.nma.lt, taip pat VVG „Radviliškio lyderis“ tinklalapyje www.radviliskiovg.lt.

XVI. VIETOS PROJEKTŲ VYKDYMO SUTARČIŲ SUDARYMAS

72. Įsigaliojus sprendimui skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti – Agentūrai, Agentūros direktoriaus įsakymu, patvirtinus strategijos vykdytojo sprendimus skirti lėšas vietos projektams įgyvendinti, strategijos vykdytojas per 5 (penkias) darbo dienas nuo Agentūros direktoriaus įsakymo kopijos gavimo dienos turi parengti dvišalės vietos projektų vykdymo sutarties projektą. Vietos projekto vykdymo sutartis sudaroma tarp strategijos vykdytojo ir pareiškėjo.

73. Vietos projekto vykdymo sutarties projektas turi būti suderintas tarp pareiškėjo ir strategijos vykdytojo. Kiekvienai šaliai turi būti skirtas 5 (penkių) darbo dienų vietos projekto vykdymo sutarties derinimo terminas, nuo vietos projekto vykdymo sutarties gavimo el. paštu dienos. Suderinus vietos projekto vykdymo sutartį tarp šalių, strategijos vykdytojas nustato vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo terminą. Jei pareiškėja per strategijos vykdytojo nustatytą terminą (ne ilgesnį kaip 10 (dešimties) d. d.) vietos projekto vykdymo sutarties nepasirašo, lėšos vietos projektui įgyvendinti neskiriamos.

74. Tuo atveju jei pagal kvietimą teikti vietos projektų paraiškas, pareiškėjams nepasirašius vietos projektų vykdymo sutarčių ar atsisakius skirtos paramos, lieka nepanaudotų lėšų, šios lėšos turi būti paskirstytos eilės tvarka geriausiai įvertintiems vietos projektams (taikant pirmumo vertinimą) arba perkeliamos į kito kvietimo teikti vietos projektų paraiškas biudžetą.

75. Vietos projekto vykdymo sutartis įsigalioja tą dieną, kai šalys ją pasirašo.

76. Pareiškėjas prieš vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymą privalo atsidaryti banke atskirą sąskaitą vietos projekto įgyvendinimo lėšoms.

77. Pareiškėjas, pasirašęs vietos projekto vykdymo sutartį, tampa vietos projekto vykdytoju.

78. Vietos projekto vykdytojas ir (arba) partneris (-iai) įsipareigoja, jei yra draudimo paslaugų galimybių, apdrausti ilgalaikį turtą, kuriam įsigyti ar sukurti bus panaudotos lėšos vietos projektui įgyvendinti, ne trumpesniam kaip penkerių metų laikotarpiui nuo vietos projekto

vykdymo sutarties pasirašymo: vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiui – didžiausiu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų, o įgyvendinus vietos projektą – likutinei vertei, atsižvelgiant į atitinkamos rūšies turto naudojimo laiką ir taikomas turto nusidėvėjimo normas.

79. Per penkerių metų laikotarpį nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo dienos be rašytinio strategijos vykdytojo ir Agentūros sutikimo negalimi esminiai projekte numatytos veiklos pakeitimai, kurie:

79.1. paveiktų jos pobūdį ir sąlygas arba suteiktų pernelyg didelį pranašumą privačiam ar viešajam juridiniam asmeniui;

79.2. įvyktų dėl paramos lėšomis įgyto turto nuosavybės pobūdžio pasikeitimo arba dėl gamybinės veiklos nutraukimo ar perkėlimo į kitą vietą.

80. Vietos projekto vykdymo sutartys gali būti sudaromos iki 2013 m. gruodžio 1 d. Visi su vietos projekto įgyvendinimu susiję išlaidų apmokėjimo įrodymo bei išlaidų pagrindimo įrodymo dokumentai turi būti išrašyti, mokėjimo prašymai pateikti iki 2014 m. rugpjūčio 1 d.

81. Informacija apie pasirašytas vietos projektų vykdymo sutartis skelbiama VVG „Radviliškio lyderis“ tinklalapyje www.radviliskiovg.lt.

XVII. PIRKIMO PROCEDŪROS

82. Vietos projekto vykdytojai, kurie yra perkančiosios organizacijos, prekes, paslaugas ar darbus, kuriems įsigyti suteikiama parama, turi įsigyti laikydamiesi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102) nuostatų.

83. Vietos projektų vykdytojai, kuriems netaikomos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos, prekių, paslaugų ar darbų, kuriems nėra nustatyti didžiausieji įkainiai, pirkimą turi organizuoti vadovaudamiesi Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones, prekių, paslaugų ar darbų pirkimų taisyklėmis.

84. Rekomenduojama, kad vietos projekto vykdytojas, numatantis organizuoti viešuosius pirkimus, išskyrus pirkimus, atliekamus taikant viešųjų supaprastintų pirkimų procedūrą, atsižvelgdamas į preliminarų viešųjų pirkimų organizavimo grafiką, iš anksto pateiktą strategijos vykdytojui ir suderintą su juo tokią informaciją:

84.1. pasirinktą viešojo pirkimo procedūrą ir motyvus dėl tokios procedūros pasirinkimo;

84.2. viešojo pirkimo skelbimo turinį ir pirkimo dokumentus.

85. Įvykdęs viešojo pirkimo procedūrą, išskyrus pirkimus, atliekamus taikant viešųjų supaprastintų pirkimų procedūrą, vietos projekto vykdytojas privalo pateikti strategijos vykdytojui informaciją apie pirkimo procedūros rezultatus ir suderinti su ja viešojo pirkimo–pardavimo sutarties projektą.

86. Rekomenduojama, kad vietos projekto vykdytojas, numatantis organizuoti viešuosius pirkimus, atliekamus taikant viešųjų supaprastintų pirkimų procedūrą, dokumentus iš anksto suderintų su strategijos vykdytoju.

87. Vietos projektų vykdytojams, vykdantiems pirkimus pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą, išskyrus pirkimus atliekamus elektroniniu būdu arba per CPO (CPO funkcijas atlieka CPVA) nekompensuojama daugiau nei nustatytas didžiausias įkainis (jeigu toks yra).

88. Vietos projektų išlaidos, kurios bus patirtos pagal prekių, paslaugų ar darbų pirkimo sutartis, sudarytas nesilaikant šiame taisyklių skirsnyje nurodytų reikalavimų, laikomos netinkamomis finansuoti.

XVIII. LĖŠŲ VIETOS PROJEKTAMS ĮGYVENDINTI IŠMOKĖJIMO TVARKA

89. Tinkamoms finansuoti išlaidoms apmokėti taikomas išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu ir išlaidų kompensavimo būdai, pasikeitus teisės aktams gali būti taikomi kiti apmokėjimo būdai.

90. Išlaidų kompensavimo mokėjimo būdas gali būti taikomas juridinių ir fizinių asmenų vietos projektams.

91. Išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu būdas gali būti taikomas juridinių asmenų, kurių veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas arba Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas (Žin., 1996, Nr. 32-787; 2004, Nr. 7-128), kitų juridinių ir fizinių asmenų įgyvendinamiems viešojo pobūdžio (nepelno) vietos projektams.

92. Pagal išlaidų kompensavimo su avansu mokėjimo būdą:

92.1. pasirašius vietos projekto vykdymo sutartį vietos projekto vykdytojas strategijos vykdytojui teikia avanso mokėjimo prašymą, šis jį perduoda Šiaulių TERPAS. Agentūra išmoka avansą vietos projekto vykdytojui;

92.2. avanso dydis vietos projekto vykdytojui negali būti didesnis nei:

92.2.1. 20 procentų paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti sumos. Jei pagal Taisyklių 50 punktą vietos projekto vykdytojui numatyta finansuoti PVM suma, avanso dydis negali būti

didesnis nei 20 proc. paramos įskaitant PVM, kuris pagal Taisyklių 50 punktą apmokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų, sumos;

92.2.2. 40 procentų paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti sumos, jeigu paramos gavėjas pateikia finansų institucijos arba lygiavertę garantiją, atitinkančią 110 procentų prašomo avanso sumos. Jei pagal taisyklių 50 punktą vietos projekto vykdytojui numatyta finansuoti PVM suma, avanso dydis negali būti didesnis nei 40 proc. paramos įskaitant PVM, kuris pagal taisyklių 50 punktą mokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų, sumos;

92.3. gavęs avansą, vietos projekto vykdytojas pradeda įgyvendinti vietos projektą ir pirmąjį mokėjimo prašymą kartu su ataskaitinio laikotarpio išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentais ir (arba) jų patvirtintomis kopijomis teikia Strategijos vykdytojui ne vėliau kaip po 3 mėnesių nuo avanso gavimo dienos. Jeigu per 3 mėnesius nuo avanso gavimo dienos vietos projekto vykdytojas nepradeda įgyvendinti vietos projekto ir nepatiria išlaidų, jis, praėjus 3 mėnesiams, per 5 darbo dienas, privalo grąžinti avansą Agentūrai.

93. Pagal išlaidų kompensavimo mokėjimo būdą vietos projekto vykdytojas pradeda įgyvendinti vietos projektą iš nuosavų lėšų ir vietos projekto vykdymo sutartyje arba vietos projekto paraiškoje nustatytu periodiškumu strategijos vykdytojui teikia mokėjimo prašymus, kuriuose deklaruoja projekto įgyvendinimo metu patirtas ir apmokėtas išlaidas, pridėdamas išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentus.

94. Mažiausia prašoma kompensuoti lėšų vietos projektui įgyvendinti suma galutiniame mokėjimo prašyme negali būti mažesnė nei gauto avanso suma (kai taikoma).

95. Vietos projekto vykdytojas, vadovaudamasis šių Taisyklių pareiškėjams nuostatomis, vietos projekto vykdymo sutartyje arba vietos projekto paraiškoje nustatytu periodiškumu teikia strategijos vykdytojui mokėjimo prašymus.

96. Vietos projektas finansuojamas iš paramos strategijai įgyvendinti lėšų ir vietos projekto vykdytojo ir (arba) vietos projekto vykdytojo partnerio (-ių) (toliau – partneris) (jeigu vietos projektas teikiamas kartu su partneriu (-iais)) lėšų.

97. Nepanaudojus visos skirtos paramos sumos dėl sumažėjusių projekte numatytų išlaidų vertės, vietos projekto vykdytojas gali numatyti padaryti tiesiogiai su vykdoma veikla susijusias tinkamas finansuoti išlaidas.

XIX. VIETOS PROJEKTO VYKDYTOJO MOKĖJIMO PRAŠYMŲ PATEIKIMAS, VERTINIMAS IR TVIRTINIMAS

98. Vietos projekto vykdytojas po kiekvieno vietos projekto įgyvendinimo etapo, kaip numatyta vietos projekto vykdymo sutartyje, pateikia mokėjimo prašymą. Jeigu vietos projekto vykdymo sutartis nesudaroma, mokėjimo prašymas teikiamas kartu su vietos projekto paraiška, jei pareiškėjas iki vietos projekto paraiškos pateikimo patyrė ir apmokėjo dalį ar visas su vietos projekto įgyvendinimu susijusias išlaidas, kurioms finansuoti prašo skirti paramą arba po kiekvieno vietos projekto įgyvendinimo etapo, kaip numatyta vietos projekto paraiškoje.

99. Mokėjimo prašymo forma (5 priedas) ir informacija apie pridedamus dokumentus tvirtinama Agentūros direktoriaus įsakymu ir skelbiama Agentūros interneto svetainėje www.nma.lt ir VVG internetinėje svetainėje www.radviliskiovg.lt.

100. Vietos projekto vykdytojo mokėjimo prašymus kartu su reikalaujamais priedais priima ir registruoja strategijos vykdytojas.

101. Vietos projekto vykdytojas pateikia vieną originalų mokėjimo prašymo egzempliorių ir ataskaitinio laikotarpio išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų bei kitų reikiamų dokumentų originalus arba kopijas, patvirtintas pareiškėjo parašu arba notaro Lietuvos Respublikos notariato įstatymo (Žin., 1992, Nr. [28-810](#)) nustatyta tvarka. Kiekvienas mokėjimo prašymo ir jo priedų lapas turi būti patvirtintas pareiškėjo parašu ir anspaudu. Tokiu būdu pareiškėjas prisiima atsakomybę už mokėjimo prašymo ir jo priedų duomenų teisingumą.

102. Kartu su mokėjimo prašymais vietos projekto vykdytojas pateikia ataskaitinio laikotarpio išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentus ir (arba) jų patvirtintas kopijas. Visos projekto išlaidos turi būti patvirtintos apskaitos dokumentais, turinčiais visus Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (Žin., 2001, Nr. 99-3515) 13 straipsnyje nustatytus apskaitos dokumentų rekvizitus.

103. Vietos projektų vykdytojų atsiskaitymai su tiekėjais turi vykti tik per finansines institucijas.

104. Mokėjimo prašymas ir jo priedai turi būti užpildyti lietuvių kalba. Kita kalba užpildytas mokėjimo prašymas bei jo priedai nebus priimami.

105. Pavėluotai pateikus mokėjimo prašymą, taikomos sankcijos, nustatytos šių Taisyklių XXII skyriuje ir (arba) vietos projekto vykdymo sutartyje. Pavėluotai teikiami mokėjimo prašymai priimami 60 darbo dienų nuo vietos projekto vykdymo sutartyje numatytų terminų, jeigu specialiosiose taisyklėse pareiškėjams nenurodyta kitaip. Vėliau pateikti mokėjimo prašymai nepriimami, išskyrus šių Taisyklių 110 punkte numatytus atvejus.

106. Mokėjimo prašymą pateikus pavėluotai dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių, vietos projekto vykdytojas turi strategijos vykdytojui raštu paaiškinti vėlavimo priežastis ir pateikti dokumentus, pagrindžiančius vėlavimo priežastis.

107. Jeigu vietos projekto vykdytojas dėl pateisinamų priežasčių nori pratęsti mokėjimo prašymo teikimo terminą arba pakeisti paramos objektų paskirstymą tarp paramos dalių, jis iki vietos projekto vykdymo sutartyje ar vietos projekto paraiškoje nustatyto atitinkamo termino pabaigos turi strategijos vykdytojui pateikti argumentuotą prašymą dėl termino pratęsimo arba dėl paramos objektų paskirstymo tarp paramos dalių.

108. Po vietos projekto vykdytojo mokėjimo prašymo pateikimo strategijos vykdytojas atlieka mokėjimo prašymo administracinės atitikties tikrinimą, kurio metu nustatoma, ar pateikti visi reikalingi dokumentai, ar mokėjimo prašymas tinkamai užpildytas. Strategijos vykdytojas vietos projekto vykdytojo mokėjimo prašymo administracinę atitiktį įvertina ir mokėjimo prašymą perduoda Šiaulių TERPAS ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo mokėjimo prašymo gavimo strategijos vykdytojo buveinėje dienos (į terminą neįskaičiuojamas laikas, per kurį pagal taisyklių 109 punktą vietos projekto vykdytojas šalina mokėjimo prašymo trūkumus arba taisyklių 124 punkto nustatyta tvarka atliekama vietos projekto patikra, bei įtariamo pažeidimo tyrimo atlikimo laikas).

109. Jeigu vietos projekto vykdytojo pateiktas mokėjimo prašymas netinkamai užpildytas, trūksta duomenų, pateikti ne visi reikalaujami dokumentai, jam strategijos vykdytojas siunčia arba įteikia pranešimą apie mokėjimo prašymo administracinės atitikties tikrinimo metu nustatytus trūkumus. Jiems pašalinti vietos projekto vykdytojui nustatomas terminas (iki 10 darbo dienų, kai sudaroma vietos projekto vykdymo sutartis, iki 5 darbo dienų, kai vietos projekto vykdymo sutartis nesudaroma) nuo pranešimo įteikimo (pranešimas laikomas įteiktu praėjus 7 darbo dienoms nuo jo išsiuntimo paštu registruotu laišku arba įteikus asmeniškai pasirašytinai). Atsižvelgiant į trūkstamos informacijos ar dokumentų specifiką, gali būti nustatytas ilgesnis terminas (tačiau ne ilgesnis kaip 20 darbo dienų). Per nustatytą laiką nepateikus reikiamų dokumentų ar nepatikslinus duomenų, siunčiamas antras pranešimas, į kurį neatsakius, mokėjimo prašymas yra vertinamas pagal turimus duomenis. Atlikęs mokėjimo prašymo administracinės atitikties tikrinimą (ir po patikros vietoje, jei ji buvo atlikta), strategijos vykdytojas mokėjimo prašymus kartu su pridedamais dokumentais ir strategijos vykdytojo užpildytais darbo dokumentais perduoda Šiaulių TERPAS kitam vertinimo etapui.

110. Vietos projekto vykdytojo mokėjimo prašymo tinkamumą vertina, visus vietos projekto išlaidų apmokėjimo įrodymo bei išlaidų pagrindimo dokumentus tikrina bei tinkamas finansuoti vietos projekto išlaidas nustato Agentūra. Jeigu Agentūra negali įvertinti išlaidų tinkamumo finansuoti dėl pateiktos ne visos informacijos, pavyzdžiui, pridėti ne visi išlaidų

pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentai ir (arba) išlaidų tinkamumui finansuoti įvertinti būtina patikra projekto įgyvendinimo vietoje, Agentūra paprašo vietos projekto vykdytojo pateikti trūkstamą informaciją ir (arba) atlieka patikrą vietoje arba patvirtina tinkamą finansuoti tik išlaidų sumą, dėl kurios vietos projekto vykdytojo pateiktė išlaidas pagrindžiančius bei išlaidų apmokėjimą įrodančius dokumentus. Likusi išlaidų dalis nekompensuojama ir apie tai Agentūra informuoja vietos projekto vykdytoją. Jeigu nebuvo laiku pateikti būtini išlaidų pagrindimo ir (arba) išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentai, išlaidos gali būti pripažintos tinkamomis finansuoti vietos projekto vykdytojui pateikus kitus mokėjimo prašymus ir pridėjus reikiamų išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų kopijas.

111. Jeigu vertinant mokėjimo prašymą kyla įtarimų, kad dokumentuose pateikta netiksli, neišsami ar klaidinanti informacija, turi būti atlikta užsakomoji patikra vietoje. Jeigu nustatoma, kad vietos projekto vykdytojas sąmoningai pateikė klaidingą informaciją, vietos projekto vykdytojui taikomos Taisyklių XXII skyriuje numatytos sankcijos.

112. Įvertinusi mokėjimo prašymus, Agentūra pagal poreikį rengia ir Ministerijai teikia pinigų užsakymo paraiškas pagal Ministerijos nustatytą lėšų išmokėjimo tvarką ir patvirtintą pinigų užsakymo paraiškos formą. Tuo atveju, kai sudaroma vietos projekto vykdymo sutartis, Agentūra turi įvertinti mokėjimo prašymą ir Ministerijai pateikti pinigų užsakymo paraiškas per 30 darbo dienų nuo mokėjimo prašymo gavimo Šiaulių TERPAS datos. Tuo atveju, kai vietos projekto vykdymo sutartis nesudaroma, Agentūra turi įvertinti mokėjimo prašymą ir Ministerijai pateikti pinigų užsakymo paraiškas per 20 darbo dienų nuo mokėjimo prašymo gavimo Šiaulių TERPAS datos. Į šiuos terminus neįskaičiuojamas paklausimų vietos projekto vykdytojui bei patikrų vietoje bei įtariamo pažeidimo tyrimo atlikimo laikas. Avansinį mokėjimo prašymą Agentūra turi įvertinti ir Ministerijai pateikti pinigų užsakymo paraiškas per 15 darbo dienų nuo mokėjimo prašymo gavimo Šiaulių TERPAS datos, jeigu specialiosiose taisyklėse pareiškėjams nenurodyta kitaip.

113. Remdamasi Agentūros pateiktomis pinigų užsakymo paraiškomis, Ministerijai rengia ir Finansų ministerijai teikia mokėjimo paraiškas valstybės išdui dėl lėšų pervedimo į Agentūros nurodytą sąskaitą.

114. Gavusi lėšas, Agentūra jas perveda vietos projekto vykdytojui.

XX. VIETOS PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITŲ RENGIMAS IR TEIKIMAS

115. Vietos projekto vykdytojas teikia strategijos vykdytojui šia vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą (7 priedas):

115.1. vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu, likus ne mažiau kaip 30 kalendorinių dienų iki kalendorinių metų pabaigos – informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą tuo atveju, jeigu vietos projekto įgyvendinimo laikas yra ne ilgesnis nei vieneri metai, galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą šių Taisyklių 115.2 punkte nustatyta tvarka;

115.2. kartu su galutiniu mokėjimo prašymu – galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą;

115.3. Baigus įgyvendinti Vietos projektą 5 (penkerius) arba 7 (septynerius) metus nuo Sutarties pasirašymo dienos per 4 (keturis) mėnesius kiekvieniems kalendoriniams metams pasibaigus – užbaigto Vietos projekto metinę ataskaitą;

116. Ataskaitoje apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba galutinėje vietos projekto įgyvendinimo ataskaitoje:

116.1. pateikiama vietos projekto įgyvendinimo santrauka, išdėstoma vietos projekto metu įgyvendinama veikla ir pasiekti rezultatai;

116.2. apibendrinami iškilę sunkumai ir priemonės, kurių buvo imtasi jiems spręsti;

116.3. apibendrinami atlikti pirkimai;

116.4. pateikiama finansinė ataskaita pagal atskirus finansavimo šaltinius: nurodomos planuotos bei faktinės kiekvieno šaltinio lėšos ir visos padarytos tinkamos finansuoti vietos projekto išlaidos;

116.5. pateikiama informacija apie nemokamo savanoriško darbo atlikimo faktą ir eigą;

116.6. pateikiama informacija apie įgyvendintas informavimo ir viešinimo priemones, susijusias su įgyvendinamu vietos projektu;

116.7. aprašomos veiklos tęstinumo galimybės: kaip planuojama naudoti vietos projekto rezultatus, kas bus atsakingas už jų naudojimą, kaip bus užtikrinta vietos projekto rezultatų sklaida.

117. Strategijos vykdytojas, gavęs informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą, per 20 darbo dienų ją išnagrinėja ir nustato, ar vietos projekto vykdytojas laikosi vietos projekto vykdymo sutartyje nustatytų sąlygų. Strategijos vykdytojas, gavęs užbaigto projekto metinę ataskaitą įvertina ją per 40 darbo dienų.

118. Patikrinęs ir įvertinęs informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą, strategijos vykdytojas gali:

118.1. ją patvirtinti;

118.2. paprašyti vietos projekto vykdytojo per nustatytą terminą pateikti papildomą informaciją ir (arba) nuspręsti atlikti vietos projekto patikrą vietoje;

118.3. atmesti, išdėstydamas atmetimo motyvus, ir nustatyti terminą, per kurį vietos projekto vykdytojas turi ištaisyti pateiktos informacijos apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba

galutinės vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos ir (arba) vietos projekto įgyvendinimo trūkumus ir pateikti naują informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba naują galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą.

119. Jeigu vietos projekto vykdytojas laiku nepateikia informacijos apie vietos projekto įgyvendinimo eigą, galutinės vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos ir užbaigto projekto metinės ataskaitos, strategijos vykdytojas apie tai raštu primena vietos projekto vykdytojui ir nustato terminą atitinkamai informacijai arba ataskaitai pateikti. Vietos projekto vykdytojas gali raštu prašyti pratęsti informacijos arba ataskaitos pateikimo terminą, nuroydamas priežastis.

120. Jeigu vietos projekto vykdytojas informacijos apie vietos projekto įgyvendinimo eigą, galutinės vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos ir užbaigto projekto metinės ataskaitos laiku nepateikia ir po priminimo, arba strategijos vykdytojas ją atmeta 3 kartus, strategijos vykdytojas gali inicijuoti vietos projekto įgyvendinimo sustabdymą, vietos projekto vykdymo sutarties nutraukimą ir (arba) suteiktų lėšų vietos projektui įgyvendinti ar jų dalies grąžinimą.

XXI. VIETOS PROJEKTŲ PATIKROS

121. Strategijos vykdytojas atlieka kiekvieno vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje mažiausiai vieną kartą per vietos projekto įgyvendinimo laikotarpį. Vietos projektų patikras, susijusias su įnašo natūra – nemokamo savanoriško darbo tikrinimu, atlieka strategijos vykdytojas, vadovaudamasis šių taisyklių nuostatomis. Jei strategijos vykdytojas bent kartą neatliko vietos projekto patikros jo įgyvendinimo vietoje, vietos projekto vykdytojui negali būti išmokėta galutinė lėšų vietos projektui įgyvendinti suma. Strategijos vykdytojas ir Agentūra penkerius metus nuo vietos projektų vykdymo sutarties pasirašymo dienos turi teisę tikrinti, ar vietos projekto vykdytojas po vietos projekto įgyvendinimo laikosi vietos projektų vykdymo sutartyje ar vietos projekto paraiškoje numatytų sąlygų. Agentūros atliekamų patikrų vietoje atlikimo tvarka numatyta Programos administravimo taisyklėse.

122. Bet kuriame vietos projekto paraiškos vertinimo ir (arba) mokėjimo prašymo administravimo etape gali būti atliekama vietos projekto patikra vietoje. Vietos projekto patikros vietoje metu tikrinami pareiškėjo ir (arba) vietos projekto vykdytojo, ir (arba) partnerio (-ių) vietos projekto paraiškoje ir jos prieduose, mokėjimo prašyme (-uose), vietos projektų įgyvendinimo ataskaitoje (-ose) pateikti duomenys ir jų atitiktis tikrovei.

123. Jeigu vietos projekto vykdytojas ir (arba) partneris (-iai) nesudaro sąlygų ar neleidžia asmenims, turintiems teisę audituoti ir kontroliuoti, kaip yra vykdomas vietos projektas, apžiūrėti vietoje ir (arba) patikrinti, kaip įgyvendinamas vietos projektas ir (arba), kaip vykdoma veikla po

lėšų vietos projektui įgyvendinti skyrimo ir (arba) vietos projekto pabaigos, tai laikoma lėšų vietos projektui įgyvendinti gavimo ir naudojimo sąlygų pažeidimu.

124. Strategijos vykdytojas gali atlikti planines ir neplanines vietos projektų patikras jų įgyvendinimo vietose:

124.1. planines vietos projektų patikras jų įgyvendinimo vietose strategijos vykdytojas turi atlikti pagal planą, atsižvelgdamas į kiekvieno vietos projekto įgyvendinimo eigą ir nustatytus vietos projekto įgyvendinimo sunkumus;

124.2. neplanines vietos projektų patikras jų įgyvendinimo vietose strategijos vykdytojas privalo atlikti įtarus, kad pareiškėjo arba vietos projekto vykdytojo teikiama informacija yra netiksli, neišsami arba klaidinanti.

125. Vietos projekto patikra jo įgyvendinimo vietoje neturi trukdyti įgyvendinti vietos projekto. Strategijos vykdytojas gali tikrinti pareiškėjo arba vietos projekto vykdytojo ūkinę veiklą tik tiek, kiek ji yra susijusi su tikrinamo vietos projekto įgyvendinimu. Vietos projektų patikras jų įgyvendinimo vietose gali atlikti vienas arba keli strategijos vykdytojo paskirtas (-i) asmuo (-ys).

126. Jei išankstinis pareiškėjo arba vietos projekto vykdytojo informavimas apie planuojamą vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje gali turėti neigiamos įtakos būsimiems vietos projekto patikros vietoje rezultatams, strategijos vykdytojas vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje gali atlikti prieš tai iš anksto neinformavęs pareiškėjo arba vietos projekto vykdytojo.

127. Atlikdamas vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje, strategijos vykdytojo paskirtas (-i) asmuo (-enys) pildo vietos projekto patikros vietoje ataskaitą ([6 priedas](#)). Vietos projekto patikros metu, vietos projekto įgyvendinimo vietoje, tikrinama:

127.1. ar vietos projekto paraiškoje, mokėjimo prašymuose ir vietos projekto įgyvendinimo ataskaitose nurodyta informacija yra teisinga;

127.2. ar atlikti darbai, suteiktos paslaugos ir įsigytos prekės, už kurias vietos projekto vykdytojas atsiskaitė Agentūrai;

127.3. ar pareiškėjui pervestos paramos lėšos yra pagrįstos apskaitos ar kitais dokumentais, saugomais pareiškėjo;

127.4. ar pareiškėjas įgyvendina informavimo ir viešinimo priemones, susijusias su įgyvendinamu vietos projektu, nurodytas Taisyklių 153 punkte;

127.5. ar pareiškėjo mokėjimo prašymuose nurodytos išlaidos ir jų patyrimo laikas atitinka specialiosiose taisyklėse pareiškėjams išdėstytas nuostatas ir patvirtintą strategiją ir paraišką, taip pat faktiškai atliktus darbus, gautas prekes ar suteiktas paslaugas;

127.6. ar nemokamas savanoriškas darbas atliekamas vadovaujantis šiuose taisyklėse pareiškėjams nustatytais reikalavimais;

127.7. ar nepasikeitė duomenys, turintys įtakos nustatant lėšų, skiriamų vietos projektui įgyvendinti, poreikį;

127.8. ar vietos projekto vykdytojas atskirai tvarko vietos projekto apskaitą;

127.9. ar vietos projekto vykdytojas tvarko ir saugo dokumentus, susijusius su vietos projektu, kaip to reikalauja šios taisyklės ir kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai;

127.10. ar nėra padaryta ES ir nacionalinių teisės aktų pažeidimų vietos projekto vykdytojui naudojant vietos projektui įgyvendinti skirtas lėšas;

127.11. ar vietos projekto vykdytojas laikosi vietos projekto vykdymo sutarties specialiųjų sąlygų (jeigu jos yra nustatytos).

128. Atlikęs vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje strategijos vykdytojo paskirtas asmuo turi parengti vietos projekto patikros jo įgyvendinimo vietoje ataskaitą. Vietos projekto patikros jo įgyvendinimo vietoje ataskaitoje turi būti pateikiami vietos projekto patikros jo įgyvendinimo vietoje rezultatai, išvados ir rekomendacijos dėl tolesnio vietos projekto įgyvendinimo, prireikus nustatomi privalomi vietos projekto vykdytojui nurodymai ir siūlymai dėl tolesnių veiksmų. Tinkamai užpildytą, atliktos vietos projekto patikros vietoje, ataskaitą strategijos vykdytojas pateikia Agentūrai.

129. Vietos projekto patikros jo įgyvendinimo vietoje metu nustatytus neesminių neatitikimų, kurie nepažeidžia vietos projekto vykdymo sutarties ir gali būti ištaisyti vietos projekto vykdytojo, strategijos vykdytojas turi suformuluoti reikalavimus vietos projekto vykdytojui ir nustatyti terminą, per kurį šie reikalavimai turi būti įvykdyti. Apie reikalavimus ir jų įvykdymo terminus strategijos vykdytojas turi raštu informuoti vietos projekto vykdytoją. Apie reikalavimų įvykdymą vietos projekto vykdytojas strategijos vykdytojui turi atsiskaityti raštu. Strategijos vykdytojas informaciją apie reikalavimų įvykdymą perduoda Agentūrai.

130. Nustatytus vietos projekto vykdymo sutarties pažeidimų, Agentūrai rekomendavus, strategijos vykdytojas turi teisę sustabdyti mokėjimų vietos projekto vykdytojui procedūras iki bus ištaisyti pažeidimai arba sumažinti lėšų vietos projektui įgyvendinti dydį, arba nutraukti vietos projekto vykdymo sutartį ir (arba) pareikalauti vietos projekto vykdytojo grąžinti jau išmokėtas lėšas arba jų dalį.

131. Strategijos vykdytojas, atlikęs vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje, privalo pareiškėją ar vietos projekto vykdytoją, ar partnerį (-ius) supažindinti su vietos projekto patikros vietoje ataskaita ir paprašyti, kad pareiškėjas ar vietos projekto vykdytojas ir(ar) partneris (-iai) pasirašytų, kad susipažino. Vietos projekto vykdytojas, pasirašydamas vietos projekto patikros vietoje ataskaitą, turi teisę joje pateikti paaiškinimus ir (arba) išreikšti nesutikimą.

132. Jei strategijos vykdytojo atstovas, atlikęs vietos projekto patikrą vietoje, įtaria, kad pareiškėjo ar vietos projekto vykdytojo pažeidimai yra nusikalstamo pobūdžio, jie nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 2 darbo dienas po vietos projekto patikros vietoje atlikimo, informuoja Agentūrą. Agentūra per 3 darbo dienas apie tai informuoja Ministeriją, teisėsaugos institucijas. Jeigu įtarimai kyla vietos projekto paraiškos vertinimo metu, o vietos projekto paraiška atiduodama tirti specialiosioms tarnyboms, vietos projekto paraiškos vertinimas turi būti atidėtas iki specialiųjų tarnybų išvadų ar pozicijos pateikimo.

XXII. VIETOS PROJEKTŲ VYKDYTOJAMS TAIKOMOS SANKCIJOS

133. Vietos projekto vykdytojui nesilaikant paramos suteikimo reikalavimų ir (arba) pažeidžiant paramos gavimo ir naudojimo sąlygas ir (arba) nesilaikant vietos projekto paraiškoje numatytų reikalavimų, numatomos trys sankcijų rūšys – paramos sumažinimas, paramos neskyrimas, paramos ar jos dalies susigrąžinimas.

134. Vietos projekto vykdytojui taikomos sankcijos:

134.1. paramos sumažinimas taikomas:

134.1.1. jeigu Strategijos vykdytojas ir (arba) Agentūra patikrų vietoje metu nustato reikalavimų neatitinkančias išlaidas;

134.1.2. pavėluotai pateikus mokėjimo prašymą, paramos suma mažinama 0,5 proc. už kiekvieną pavėluotą darbo dieną. Pavėluotai teikiami mokėjimo prašymai priimami 60 darbo dienų nuo vietos projekto vykdymo sutartyje nustatytos datos, jeigu specialiosiose taisyklėse pareiškėjams nenurodyta kitaip. Vėliau pateikti mokėjimo prašymai nepriimami;

134.1.3. jeigu Agentūra, išnagrinėjusi vietos projekto vykdytojo mokėjimo prašymą, nustato, kad jame prašoma paramos suma daugiau kaip 3 proc. viršija vietos projekto vykdytojui mokėtiną sumą, nustatytą išnagrinėjus mokėjimo prašymo pagrindumą, mokėtina paramos suma turi būti sumažinama tų abiejų sumų skirtumu, išskyrus atvejus, kai vietos projekto vykdytojas įrodo, kad ne dėl jo kaltės buvo įtraukta reikalavimų neatitinkanti suma;

134.1.4. nevykdo gautos paramos viešinimo;

134.1.5. pažeidžia kitas vietos projekto vykdymo sutarties sąlygas ir (arba) vietos projekto paraiškoje prisiimtus įsipareigojimus;

134. 2. paramos neskyrimas taikomas, kai vietos projekto vykdytojas:

134.2.1. nepateikia mokėjimo prašymų vietos projekto vykdymo sutartyje ir (arba) vietos projekto paraiškoje nustatyta tvarka;

134.2.2. teikdamas vietos projekto paraišką ir (arba) vykdydamas vietos projekto vykdymo sutartį, pateikia neteisingą informaciją arba nuslepia informaciją, turinčią reikšmės priimant sprendimą suteikti paramą arba tinkamai kontroliuoti vietos projekto vykdymo sutarties vykdymą;

134.2.3. nevykdo vietos projekto vykdymo sutarties sąlygų ir (arba) vietos projekto paraiškoje prisiimtų įsipareigojimų, susijusių su turto draudimu;

134.2.4. nesudaro sąlygų ar neleidžia asmenims, turintiems teisę tai daryti, apžiūrėti vietoje ir (arba) patikrinti, kaip įgyvendinamas projektas ir (arba) kaip vykdoma veikla po paramos suteikimo;

134.2.5. nevykdo vietos projekto vykdymo sutarties sąlygų ir (arba) vietos projekto paraiškoje prisiimtų įsipareigojimų, nustatančių vietos projekto vykdytojui pareigą tvarkyti apskaitą taip, kad apskaitos informacija būtų tinkama, objektyvi ir palyginama, pateikiama laiku, išsami ir naudinga vidaus ir išorės vartotojams;

134.2.6. pažeidžia norminiuose teisės aktuose ir sutartyje, jei tokia sutartis sudaroma, nustatytą dokumentų saugojimo tvarką;

134.2.7. sistemingai pažeidinėja aplinkos apsaugos, priešgaisrines, higienos, veterinarijos ir kitas taisykles, reglamentuojančias vietos projekto vykdytojo veiklą;

134.2.8. be pateisinamos priežasties nepradeda vykdyti vietos projekto per vietos projekto vykdymo sutartyje ir (arba) vietos projekto paraiškoje nustatytą terminą;

134.2.9. yra bankrutuojantis arba likviduojamas vietos projekto įgyvendinimo metu;

134.2.10. suteikia kitam asmeniui įgaliojimą veiklai vykdyti be strategijos vykdytojo ir Agentūros rašytinio sutikimo;

134.2.11. pažeidžia kitas vietos projekto vykdymo sutarties sąlygas ir (arba) vietos projekto paraiškoje prisiimtus įsipareigojimus;

134.3. paramos ar jos dalies susigrąžinimas taikomas, kai vietos projekto vykdytojas:

134.3.1. vykdydamas vietos projektą, pažeidė ES ar Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, susijusius su vietos projekto įgyvendinimu;

134.3.2. nustojo vykdyti vietos projektą, negali pasiekti vietos projekto vykdymo sutartyje ir (arba) vietos projekto paraiškoje nustatytų projekto uždavinių, tikslų;

134.3.3. negrąžina Agentūrai klaidingai apskaičiuotos ir pervestos į atsiskaitomąją sąskaitą paramos ir (arba) PVM, finansuojamo pagal Taisyklių 38 punktą, sumos;

134.3.4. neužtikrina, kad išlaidos, kurioms finansuoti buvo prašoma paramos, nebūtų finansuojamos iš kitų nacionalinių programų ir ES fondų;

134.3.5. nevykdo reguliarios vietos projekto įgyvendinimo stebėsenos, kad užtikrintų vietos projekto įgyvendinimą, kaip numatyta vietos projekto paraiškoje ir (arba) verslo plane;

134.3.6. prieštarauja informacijos apie pateiktą vietos projekto paraišką, nurodant pareiškėją, vietos projekto pavadinimą, vietos projekto paraiškos registracijos numerį ir prašomą ir (arba) gautą paramos sumą skelbti Agentūros interneto svetainėje;

134.3.7. per 5 (penkerių) ar 7 (septynerių) metų laikotarpį nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo ir (arba) vietos projekto paraiškos pateikimo be rašytinio strategijos vykdytojo bei Agentūros sutikimo pakeičia remiamos veiklos pobūdį;

134.3.8. nesuderinęs su strategijos vykdytoju bei Agentūra, perleidžia tretiesiems asmenims savo įsipareigojimus arba teises pagal vietos projekto vykdymo sutartį ir (arba) vietos projekto paraišką;

134.3.9. per 5 (penkerių) ar 7 (septynerių) metų laikotarpį nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo ir (arba) vietos projekto paraiškos pateikimo be rašytinio strategijos vykdytojo bei Agentūros sutikimo pardavė ar kitaip perleido iš paramos lėšų įsigytą turtą;

134.3.10. pažeidžia kitas vietos projekto vykdymo sutarties sąlygas ir (arba) vietos projekto paraiškoje prisiimtus įsipareigojimus.

XXIII. PAREIŠKĖJŲ IR VIETOS PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ SKUNDŲ IR PRAŠYMŲ NAGRINĖJIMAS

135. Vietos projekto vykdytojas nesutinkantis su strategijos vykdytojo priimtu sprendimu dėl lėšų vietos projektui įgyvendinti neskyrimo, gali raštu kreiptis į Ministeriją.

136. Ministerija, gavusi argumentuotą vietos projekto vykdytojo prašymą, per 20 darbo dienų organizuoja komisijos posėdį, kuriame gali priimti rekomendaciją:

136.1. grąžinti vietos projektą vertinti pakartotinai;

136.2. palikti strategijos vykdytojo priimtą sprendimą;

136.3. kitą rekomendaciją;

137. Ministerija, prieš rengdama komisijos posėdį, turi raštu ir (arba) el. paštu kreiptis į strategijos vykdytoją, kad šis pateiktų visą komisijos posėdžio darbui reikalingą informaciją ir (arba) su vietos projektu susijusių patvirtintų dokumentų kopijas;

138. strategijos vykdytojas per Ministerijos rašte nustatytą terminą privalo pateikti reikalingą informaciją ir (arba) dokumentų patvirtintas kopijas;

139. Ministerija apie komisijos priimtą rekomendaciją per 10 darbo dienų raštu informuoja strategijos vykdytoją, vietos projekto vykdytoją ir Agentūrą.

140. Pareiškėjai ir (arba) vietos projektų vykdytojai, nesutinkantys su strategijos vykdytojo, Agentūros, Ministerijos priimtais sprendimais, veikimu ar neveikimu, turi teisę apskūsti jų sprendimus, veikimą ar neveikimą, susijusius su strategijos įgyvendinimo administravimu. Agentūros konkrečių valstybės tarnautojų ir (arba) darbuotojų veiksmus (neveikimą) pareiškėjas gali apskūsti Agentūros vadovui raštu per 15 darbo dienų nuo tos dienos, kai jis sužinojo arba turėjo sužinoti apie tokius veiksmus (neveikimą). Agentūros sprendimus, veikimą arba neveikimą pareiškėjas gali apskūsti valdymo institucijai raštu per 15 darbo dienų nuo tos dienos, kai jis sužinojo ar turėjo sužinoti apie tokius sprendimus, veiksmus (neveikimą).

141. Skundams nagrinėti Agentūra ir (arba) Ministerija gali sudaryti specialią komisiją. Tokia komisija veikia pagal savo patvirtintą darbo reglamentą. Pareiškėjai ir (arba) vietos projektų vykdytojai, nesutikdami su Agentūros ir (arba) Ministerijos sprendimais, veikimu ar neveikimu, gali tiesiogiai kreiptis į Vyriausiąją administracinių ginčų komisiją arba Vilniaus apygardos administracinę teisą teisės aktų nustatyta tvarka.

XXIV. VIETOS PROJEKTŲ IR VIETOS PROJEKTŲ VYKDYMO SUTARČIŲ PAKEITIMAI

142. Jokie su strategijos vykdytoju raštu nesuderinti nukrypimai nuo planuoto vietos projekto įgyvendinimo, keičiantys vietos projekto apimtį, vietos projekto išlaidas, lėšų vietos projektui įgyvendinti dalių išdėstymą ir dydį, mokėjimo prašymų pateikimo tvarką, pakeitimai, pratęsiantys vietos projekto įgyvendinimo laikotarpį ar kitaip keičiantys vietos projektą ar vietos projekto vykdymo sutartyje ir (arba) vietos projekto paraiškoje ar sprendime skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti nustatytus vietos projekto vykdytojo įsipareigojimus, nėra leidžiami. Vietos projekto vykdytojas privalo raštu informuoti strategijos vykdytoją apie visus pakeitimus, susijusius su vietos projekto vykdymo sutartimi ir vietos projektu. Vietos projekto vykdymo sutartis keičiama strategijos vykdytojo iniciatyva (teisės aktų pasikeitimo atveju).

143. Atvejai, kuomet būtina keisti vietos projekto vykdymo sutartį, kai tokia sutartis sudaroma:

143.1. būtina pakeisti (pratęsti) projekto įgyvendinimo terminus;

143.2. keičiasi paramos sumos tarp paramos dalių (projekto įgyvendinimo etapų);

143.3. kurios nors projekto biudžeto išlaidų kategorijos suma nukrypusi nuo vietos projekto vykdymo sutartyje planuotos sumos daugiau kaip 20 procentų;

143.4. nepanaudojus visos skirtos paramos sumos dėl sumažėjusių projekte numatytų išlaidų vertės vietos projekto vykdytojas gali numatyti padaryti tiesiogiai su vykdoma veikla susijusias tinkamas finansuoti išlaidas;

143.5. kitais atvejais dėl nenumatytų aplinkybių, tačiau nedarančių įtakos pagrindinėms paramos teikimo sąlygoms.

144. Iškilus poreikiui keisti vietos projektą ir (arba) vietos projekto vykdymo sutartį, vietos projekto vykdytojas privalo raštu pateikti strategijos vykdytojui prašymą pakeisti vietos projektą ir (arba) vietos projekto vykdymo sutartį ir kartu su prašymu pateikti visą informaciją ir dokumentus, pagrindžiančius prašymą.

145. Strategijos vykdytojas, gavęs vietos projekto vykdytojo prašymą pakeisti vietos projektą ir (arba) vietos projekto vykdymo sutartį, įvertina prašymo aplinkybes ir priima sprendimą. Strategijos vykdytojas prašymą keisti vietos projektą ir (arba) vietos projekto vykdymo sutartį gali:

145.1. patenkinti;

145.2. patenkinti iš dalies arba su tam tikromis sąlygomis;

145.3. atmesti.

146. Priimdamas sprendimą dėl vietos projekto vykdytojo prašymo keisti vietos projektą ir (arba) vietos projekto vykdymo sutartį, strategijos vykdytojas įvertina, ar atlikus tokį pakeitimą vietos projektas duos didesnę naudą ir efektyviau sieks vietos projekte ir programoje nustatytų tikslų. Priimant sprendimą dėl vietos projekto vykdytojo prašymo keisti vietos projektą ir (arba) vietos projekto vykdymo sutartį, strategijos vykdytojas taip pat atsižvelgia į aplinkybes, kurių vietos projekto vykdytojas negalėjo numatyti teikdamas vietos projekto paraišką ir (arba) kurios nepriklauso nuo vietos projekto vykdytojo. Jeigu strategijos vykdytojas nustato, kad dėl vietos projekto pakeitimo vietos projekto vykdytojas negalės pasiekti vietos projekte nustatytų tikslų ir tolesnis vietos projekto įgyvendinimas būtų neefektyvus, strategijos vykdytojas teikia Agentūrai svarstyti klausimą dėl lėšų vietos projektui įgyvendinti nutraukimo ir (arba) jau išmokėtų lėšų gražinimo. Vietos projekto įgyvendinimo sąlygų pakeitimai galimi tik vietos projekto vykdymo sutarties vietos projekto įgyvendinimo metu ir neturi atgalinio poveikio. Pavėluotai pateikti prašymai dėl mokėjimo prašymo termino atidėjimo nesvarstomi.

147. Tuo atveju, jei keičiama vietos projekto vykdymo sutartis, strategijos vykdytojas parengia vietos projekto vykdymo sutarties pakeitimą.

148. pasirašytą ir strategijos vykdytojo patvirtintą sutarties keitimo kopiją strategijos vykdytojas privalo pateikti Agentūrai el. paštu per 2 (dvi) d. d. Tuo atveju, jeigu Agentūra vietos projekto vykdymo sutarties keitime randa trūkumų, nustato, kad vietos projekto vykdymo sutarties

keitimas parengtas netinkamai, agentūra turi teisę strategijos vykdytojui grąžinti sutarties keitimą koreguoti.

XXV. VIETOS PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ DOKUMENTŲ SAUGOJIMAS

149. Visi su vietos projektų įgyvendinimu susiję dokumentai vietos projekto vykdytojo turi būti saugomi mažiausiai 10 metų nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo datos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos archyvų įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2389; 2004, Nr. 57-1982); Bendrųjų dokumentų saugojimo terminų rodykle, patvirtinta Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. V-100 (Žin., 2011, Nr. 32-1534); Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-118 (Žin., 2011, Nr. 88-4230).

150. Vietos projekto vykdytojas privalo saugoti:

150.1. vietos projekto paraiškos ir jos priedų kopijas;

150.2. vietos projekto vykdymo sutarties, kai tokia sutartis sudaroma, ir visų vietos projekto vykdymo sutarties pakeitimų originalus;

150.3. vietos projekto įgyvendinimo ataskaitų ir jų priedų kopijas, kitus su projekto įgyvendinimu susijusius dokumentus;

150.4. išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų originalus bei mokėjimo prašymų kopijas;

150.5. susirašinėjimo su strategijos vykdytoju ir Agentūra dokumentus;

150.6. viešųjų pirkimų arba pirkimų vykdymo dokumentų originalus arba kopijas;

150.7. įgyvendintas viešumo priemonės įrodančius dokumentus;

150.8. kitus su vietos projekto paraiška ir projekto įgyvendinimu susijusius dokumentus.

151. Vietos projekto vykdytojas privalo sudaryti vietos projekto paraiškos bylą, kurioje saugomi visi šių Taisyklių 150 punkte nurodyti dokumentai arba jų kopijos.

152. Vietos projekto vykdytojas ir partneris (-iai) privalo užtikrinti su vietos projekto įgyvendinimu susijusių dokumentų saugumą ir prieinamumą strategijos vykdytojo, Agentūros, Ministerijos, Valstybės kontrolės, Europos Komisijos ir Europos audito rūmų įgaliotiems atstovams.

XXVI. VIETOS PROJEKTŲ VIEŠINIMAS

153. Lėšas vietos projektui įgyvendinti gavęs vietos projekto vykdytojas privalo imtis informavimo ir viešinimo priemonių, vadovaudamasis Informavimo apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą ir suteiktos paramos viešinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 3D-191 (Žin., 2007, Nr. 48-1868).

XXVIII. INFORMACIJOS TEIKIMAS PAREIŠKĖJAMS

154. Pareiškėjai gali raštu ir žodžiu pateikti strategijos vykdytojui klausimus dėl dalyvavimo įgyvendinant strategiją tvarkos ir sąlygų; dėl lėšų strategiją atitinkantiems vietos projektams įgyvendinti skyrimo sąlygų; dėl vietos projekto paraiškos, mokėjimo prašymo pildymo ir pan. Strategijos vykdytojas turi konsultuoti pareiškėjus šiais klausimais žodžiu telefonu, raštu ir el. paštu nuo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas paskelbimo dienos iki paskutinės vietos projektų paraiškų pagal kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas pateikimo dienos. Strategijos vykdytojas turi konsultuoti vietos projektų vykdytojus vietos projektų įgyvendinimo klausimais visą vietos projektų įgyvendinimo laikotarpį.

155. Pareiškėjai gali teirautis informacijos ir paaiškinimų šių strategijos vykdytojo paskirtų konsultuojančių asmenų: Andželikos Barčkienės, Editos Šiaulianskienės ir Vidos Stripeikienės:

155.1. telefonu: (8 422) 69 046 ir (8 422) 69 045;

155.2. elektroniniu paštu: andzelika.b@radviliskiovg.lt, edita.s@radviliskiovg.lt ir vida.s@radviliskiovg.lt.

155.3. žodžiu adresu: Vietos veiklos grupė „Radviliškio lyderis“, Aušros a. 10, 106 ir 120 kab., Radviliškis.
